

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Komparace daňového zatížení osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců v České a
Slovenské republice
Comparison of Tax Burden of Self-employed Persons and Employees in the Czech and the
Slovak Republic

Student: Bc. Leona Marková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Leona Marková**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: Komparace daňového zatížení osob samostatně výdělečně činných a
zaměstnanců v České a Slovenské republice
Comparison of Tax Burden of Self-employed Persons and Employees in
the Czech and the Slovak Republic

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců v České republice
 3. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců ve Slovenské republice
 4. Analýza a komparace rozdílů ve zdaňování
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

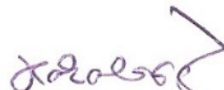
DENIS, C., T. HEMMELGARN and B. SLOAN, eds. *Taxation Trends in the European Union. 2014 Edition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 314 p. ISBN 978-92-79-35672-8.
PELECH, Petr a Iva RINDOVÁ. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. 26. vyd. Olomouc: ANAG, 2018. 392 s. ISBN 978-80-7554-114-7.
ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 7. vyd. Praha: Leges, 2018. 384 s. ISBN 978-80-7502-274-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1-5, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 23. dubna 2019

Bc. Leona Marková

Obsah

1. Úvod	5
2. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců v České republice ..	7
2.1 Zdaňování zaměstnanců v České republice	8
2.1.1 Příjmy ze závislé činnosti	9
2.1.2 Plnění, která nejsou předmětem daně z příjmů	11
2.1.3 Plnění osvobozená od daně z příjmů	11
2.1.4 Způsob výpočtu daňové zálohy z měsíční mzdy	12
2.2 Zdaňování osob samostatně výdělečně činných v České republice	15
2.2.1 Formy evidence	16
2.2.2 Základ daně	20
2.2.3 Zdaňování příjmů spolupracujících osob	22
2.2.4 Pojištění OSVČ	22
2.3 Daňové přiznání FO	23
3. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců ve Slovenské republice	26
3.1 Zdaňování zaměstnanců ve Slovenské republice	27
3.1.1 Plnění osvobozená od daně z příjmů	27
3.1.2 Způsob výpočtu daňové zálohy z měsíční mzdy	27
3.2. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných ve Slovenské republice	30
3.2.1 Základ daně	31
3.2.2 Pojištění OSVČ	32
3.3 Daňové přiznání FO	33
4. Analýza a komparace rozdílů ve zdaňování	36
4.1 Praktická aplikace zdaňování zaměstnanců v ČR	36
4.1.1 Zaměstnanec pracující na zkrácený úvazek s příjmem nižším než minimální mzda	36

4.1.2 Zaměstnanec s příjmem ve výši minimální mzdy	37
4.1.3 Zaměstnanec s příjmem ve výši průměrné mzdy	38
4.1.4 Zaměstnanec s nadprůměrnou mzdou se solidárním zvýšením daně	39
4.1.5 Srovnání jednotlivých příjmů	42
4.1.6 Zaměstnanec využívající služební automobil pro soukromé účely	44
4.1.7 Zaměstnanci s různými druhy příjmů využívající daňové zvýhodnění	45
4.2 Praktická aplikace zdaňování zaměstnanců v SR	48
4.2.1 Zaměstnanec s minimální mzdou	48
4.2.2 Zaměstnanec s průměrnou mzdou	50
4.2.3 Zaměstnanec s nadprůměrnou mzdou.....	51
4.2.4 Zaměstnanec s příjmy převyšujícími maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění	52
4.2.5 Srovnání jednotlivých příjmů	54
4.2.6 Zaměstnanec využívající služební automobil pro soukromé účely	54
4.2.7 Zaměstnanci s různými druhy příjmů využívající daňové zvýhodnění	56
4.3 Praktická aplikace zdaňování OSVČ v České republice	57
4.4 Praktická aplikace zdaňování OSVČ ve Slovenské republice	60
4.5 Srovnání výsledků	62
5. Závěr	68
Seznam použité literatury	70
Seznam zkratk	72
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1. Úvod

Daňový systém je jeden z nejdůležitějších nástrojů fiskální politiky. Jelikož jsou daňové příjmy největším veřejným příjmem, je potřeba jim věnovat dostatečnou pozornost. V České republice zaznamenáváme časté větší i menší změny v daňových zákonech. Některé jsou snáze, některé hůře aplikovatelné. Proto je potřeba se neustále vzdělávat a průběžně informovat. Právě informovanost je v oboru daní velice důležitá, aby se daňový subjekt, účetní i daňoví poradci připravili na případné změny a předcházeli chybám.

Cílem této diplomové práce je komparace celkových daňových odvodů, včetně povinného zdravotního a sociálního pojištění, při různě vysokých příjmech u závislé a samostatné činnosti, analýza poměrů těchto odvodů na celkových příjmech a následné porovnání výsledků mezi zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými. Tyto výsledky budou srovnány také se sousedním Slovenskem, abychom mohli analyzovat rozdíly ve zdanění.

Práce je rozdělena do dvou částí, část teoretickou a praktickou. V první kapitole teoretické části se věnujeme zdaňováním zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných v České republice. Druhá navazující kapitola řeší tuto problematiku na Slovensku. Jsou zde vysvětleny základní pojmy a postupy takovým způsobem, aby byla praktická část jasně pochopitelná a mohly se zde analyzovat každodenní i méně časté situace pomocí metody komparace. Části týkající se zaměstnanců popisují, co vše tvoří hrubá mzda, co do hrubé mzdy nezahrnujeme a uvádí příklady osvobozených plnění od daní z příjmů. V závěru těchto kapitol je uveden postup při výpočtu daňové zálohy, povinného pojistného a čisté měsíční mzdy. Kapitoly věnující se osobám samostatně výdělečně činným nejdříve uvádí, jaké příjmy podléhají dani z příjmů a jak lze dojít k základu daně. Velká pozornost je také věnována povinnému pojistnému. Na závěr teoretických kapitol, jak u České, tak Slovenské republiky, je společná část věnující se daňovému přiznání, ve které jsou vysvětleny podmínky pro uplatnění daňových slev a zvýhodnění, které mohou u určitých poplatníků daně zásadně ovlivnit výši konečné daňové povinnosti. V praktické části dochází k výpočtu názorných příkladů, které jsou dále analyzovány. Největší pozornost vztahujeme na rozdílnosti, které díky odlišnostem v legislativě jednotlivých států vznikají. Veškeré výsledky jsou pro přehlednost přeneseny do tabulek a grafů, které jsou následně komentovány. Metodami komparace a indukce docházíme k hodnocení a závěrům diplomové práce.

Diplomová práce vychází z právního stavu k 1. 1. 2019. Kromě daňových zákonů a odborné literatury jsou v práci využity i metodické pokyny Generálního finančního ředitelství

řady D, pomocí kterých je dovysvětlena problematika v určitých úsecích teoretické části. Pro přepočtení cizí měny je použit kurz České národní banky ze dne 2. 1. 2019 ve výši 25,7 Kč/EUR.

2. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců v České republice

Již ze Základní listiny práv a svobod České republiky vyplývá, že každý občan má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

V této teoretické kapitole jsou analyzovány příjmy ze závislé činnosti a podnikatelské činnosti v České republice. Nejdříve jsou popsány základní pojmy z právní stránky vztahující se k těmto oblastem a dále teoretický postup při zdaňování.

Pro správné zařazení příjmů je potřebné znát základní pojmy, které najdeme v daňových zákonech.

Jedním z důležitých pojmů je „poplatník daně z příjmů fyzických osob“ (dále jen „DPFO“). Tedy daňové postavení příjemce zdanitelných příjmů. Většina osob žijících v ČR má také své veškeré příjmy z ČR. V takových případech žádné pochybnosti o jejich rezidenství nevznikají a jsou brány jako daňoví rezidenti České republiky. Má-li však fyzická osoba bydliště v zahraničí i v tuzemsku, nebo jen v zahraničí, ale více než 183 dnů v kalendářním roce se zdržuje v ČR, rozhodují další kritéria. Jedním z kritérií je například „středisko životních zájmů“. Tento pojem můžeme chápat jako místo, ke kterému má FO užší vztah, kde má rodinu, bankovní účty a jiné hospodářské vztahy. Zde je brán jako rezident a má v tomto místě daňovou povinnost ze všech svých příjmů. V nejasných situacích je potřeba nastudovat smlouvy o zamezení dvojího zdanění s příslušným státem a to, jak je řešena otázka vyloučení dvojího rezidenství. U daňového nerezidenta, tedy FO, která má příjmy v ČR, ale obvykle se zde nezdržuje nebo má bydliště v zahraničí, dochází pouze ke zdanění příjmů plynoucích z ČR.

Dalším důležitým pojmem je předmět daně. Dle § 3, odstavce 1 zákona o daních z příjmů (dále jen „ZDP“) jsou předmětem daně z příjmů FO:

- a) příjmy ze závislé činnosti (§ 6),*
- b) příjmy ze samostatné činnosti (§ 7),*
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8),*
- d) příjmy z nájmu (§ 9),*
- e) ostatní příjmy (§ 10).*

Rozdělení příjmů do těchto kategorií má své opodstatnění. U každé docházíme jiným způsobem k dílčímu základu daně.

Obecně je příjem brán jako hrubý příjem zaměstnance či tržby podnikatele a podobně. Nicméně příjem je i nepeněžní plnění, tedy bezúplatné získání věcí, služeb či jiných výhod, které jsou ocenitelné penězi. Při oceňování těchto plnění se vychází z obvyklých cen. Naopak příjmy, které nejsou předmětem daně, jsou výslovně stanoveny v § 3, odst. 3 ZDP. Jako příklad lze uvést přijaté úvěry a zápůjčky, příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů nebo příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby.

Neméně je důležité osvobození od daně, které je v zákoně rozděleno na § 4, ve kterém jsou uvedeny peněžní příjmy osvobozené od DPFO, a § 4a týkající se nepeněžních příjmů. Detailněji se těmito pojmy budeme zabývat u jednotlivých druhů příjmů v dalších kapitolách.

V diplomové práci se budeme zabývat pouze příjmy ze závislé a samostatné činnosti, jejich úpravě na základ daně, následně vypočtenou daní a také odvodem zdravotního a sociálního pojištění. Tyto příjmy tvoří pro většinu osob nejdůležitější část celoživotního důchodu. Je důležité, aby každý z nás věděl, jakým způsobem je právě jeho příjem zdaňován, jelikož samotná sazba daně nemusí mít tak velkou vypovídací schopnost, například díky existenci superhrubé mzdy, různých daňových slev a zvýhodnění, které vychází z daňových zákonů v dané zemi. Důležité pojmy budou vysvětleny a rozebrány v následujících kapitolách.

2.1 Zdaňování zaměstnanců v České republice

Daň z příjmů ze závislé činnosti má dopad na většinu poplatníků České republiky, přitom se setkáváme s mnoha otázkami a nejasnostmi, které jsou mnohdy vyvolány častými změnami daňových zákonů. V následujících kapitolách se zaměříme na strukturu a základní vymezení pojmů u daně z příjmů ze závislé činnosti.

U závislé činnosti je podstatné, že daňovým subjektem není jen jedna osoba, ale dvě a to plátce a poplatník daně. Poplatník je ten, jehož příjmy či úkony jsou daněny. V tomto případě mluvíme o zaměstnanci. Zatímco plátce, tedy zaměstnavatel, je osobou, která na svůj účet a odpovědnost odvádí správci daně daň nebo zálohu na daň, která je vypočítána z příjmů zaměstnance.

Dále je vhodné zmínit, že označení zaměstnanec a zaměstnavatel pro účely ZDP není totožné s užitím těchto pojmů v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zákoník práce“). Ten, kdo je označen jako zaměstnanec či zaměstnavatel dle zákoníku práce, je jím i pro účely ZDP, naopak to však neplatí.

2.1.1 Příjmy ze závislé činnosti

Příjem zaměstnanců je zařazen mezi příjmy ze závislé činnosti. Úplný výčet příjmů nalezneme v § 6 ZDP.

§ 6 Příjmy ze závislé činnosti

(1) Příjmy ze závislé činnosti jsou

a) plnění v podobě

- 1. příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,*
- 2. funkčního požitku,*

b) příjmy za práci

- 1. příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,*
- 2. funkčního požitku,*

c) odměny

- 1. příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,*
- 2. funkčního požitku,*

d) příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, ze které plynou příjmy podle písmen a) až c), bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce, u kterého poplatník tuto činnost nevykonává.

Pro upřesnění byl vytvořen pokyn ministerstva financí - Pokyn D – 285 k aplikaci § 6 odst. 1 a 2 ZDP, a vymezení tzv. závislé činnosti. Ten uvádí, že podstatným a základním rysem závislé činnosti je skutečnost, že není vykonávána zcela nezávisle, tedy pod vlastním jménem, na vlastní účet a s vlastní odpovědností poplatníka, ale naopak podle pokynů plátce. Není rozhodující, na jakém formálním právním základě je předmětná činnost vykonávána.

Nejčastější znaky a okolnosti indikující vztah závislé činnosti FO a osoby od plátce příjmu dle pokynu D-285:

- *plátce příjmu přímo či nepřímo ukládá úkoly, řídí a kontroluje FO a nese odpovědnosti související s její činností,*
- *FO má ve vztahu k plátcí příjmu obdobné postavení jako zaměstnanec,*
- *odměna za práci je vypočítána na základě délky pracovní doby nebo obdobným způsobem běžným při odměňování osoby v pracovně-právním vztahu,*
- *materiál, pracovní pomůcky, stroje a zařízení potřebné pro výkon činnosti jsou FO poskytovány plátcem příjmu, vztah mezi plátcem příjmu a FO je dlouhodobý anebo soustavný.*

Tímto pokynem se ministerstvo financí snaží předejít tzv. švarcsystému. Je to nelegální forma ekonomické činnosti, při které vykonávající osoba není s podnikatelským subjektem v zaměstnanecko-zaměstnavatelském vztahu, ale vystupují jako samostatní podnikatelé. Hlavním důvodem jsou menší celkové daňové odvody.

U výše uvedených příjmů nehraje roli, zda:

- jsou pravidelné či jednorázové (např. hlavní pracovní poměr / brigáda),
- je na ně právní nárok (např. na základě pracovní smlouvy / dar),
- jsou vyplaceny nebo spočívají v jiné formě plnění (např. právo s nimi disponovat / dobrovolný příspěvek na penzijní spoření),
- jde o příjmy zaměstnance pocházející z nákladů, podílu na zisku anebo fondů.

Nepeněžní příjmy jsou obecně oceňovány dle zákona č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku, kdy převážná část plnění je oceněna na cenu obvyklou. Ta vychází z úrovně skutečných sjednávaných cen na tuzemském trhu, nepřihlíží se na mimořádné okolnosti a osobní poměry.

Pokud dostane zaměstnanec od zaměstnavatele plnění za nižší než obvyklou cenu, musí být tento rozdíl považován za příjem a dodaněn. Může jít například o cenový rozdíl při prodeji akcií nebo poskytnutí výrobku či služby se slevou. Pokud zaměstnanec používá zdarma byt od svého zaměstnavatele, řadí do své hrubé mzdy částku, která odpovídá obvyklému nájmu v dané lokalitě.

V případě bezplatného poskytování motorového vozidla, které zaměstnanec nepoužívá pouze ke služebním účelům, jde také o zvláštní nepeněžní příjem. Tato nepeněžní výhoda se oceňuje ve výši 1 % vstupní ceny vozidla, nejméně však 1.000 Kč, a vstupuje zaměstnanci do

hrubé mzdy. Vždy vycházíme z ceny včetně DPH. Při změně vozidla v průběhu měsíce se vychází z vyšší vstupní ceny.

2.1.2 Plnění, která nejsou předmětem daně z příjmů

Dle § 6 ZDP se u zaměstnanců za předmět daně nepovažuje, a tedy nepodléhá zdanění, příjem z důvodu náhrady cestovních výdajů, které souvisí s výkonem závislé činnosti, včetně hodnoty bezplatného stravování na pracovní cestě. Ve vyhlášce č. 333/2018 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad, najdeme minimální částky, které musí zaměstnavatel svému zaměstnanci přispívat na stravné při pracovní cestě, pokud nebylo zajištěno bezplatné stravování. Podobně se postupuje při základní náhradě za použití vlastního vozidla při pracovní cestě.

Dalšími příjmy, které nepodléhají DPFO, jsou například pracovní oděv, obuv, ochranné prostředky a nápoje poskytované v rozsahu stanoveném zákoníkem práce. Jde vesměs o veškerá povinná plnění zaměstnavatele na vytváření a dodržování pracovních podmínek pro výkon práce.

Pokud zaměstnanec používá k práci vlastní náradí, má dle zákoníku práce právo na náhradu. Tato náhrada není předmětem daně. Stejně tak poskytnutá záloha zaměstnanci nebo vyúčtování částky, kterou zaměstnanec vynaložil jménem zaměstnavatele nepatří do předmětu DPFO.

2.1.3 Plnění osvobozená od daně z příjmů

Tato plnění svým charakterem naplňují znaky předmětu daně, nicméně zákonodárce je vysloveně osvobozuje. Obecné daňové osvobození DPFO je řešeno v § 4 ZDP. Vztahuje se například na sociální dávky, stipendia a ostatní důchody poskytované ze státního rozpočtu.

U zaměstnanců je dle § 6 odst. 2 ZDP dále od daně osvobozena:

- hodnota stravování poskytnutého ke spotřebě na pracovišti či v závodní jídelně,
- hodnota nealkoholických nápojů ke spotřebě na pracovišti hrazených ze sociálního fondu,
- nepeněžní plnění na odborný rozvoj zaměstnanců, který souvisí s předmětem činnosti zaměstnavatele (např. školení, prohlubování a zvyšování kvalifikace),

- nepeněžní plnění poskytované jemu či rodinnému příslušníkovi z fondu kulturních a sociálních potřeb, v úhrnu maximálně 20.000 Kč za zdaňovací období (např. rekreační pobyty, kulturní a sportovní akce, knihy),
- nepeněžní plnění poskytnuté formou daru z fondu kulturních a sociálních potřeb, upraveno vyhláškou č. 114/2002 Sb, o fondu kulturních a sociálních potřeb, v úhrnu maximálně 2.000 Kč za zdaňovací období (např. mimořádná aktivita při mimořádných případech jako požár aj. živelné události, pracovní výročí, životní výročí, odchod do důchodu),
- výplata ze sociálního fondu ve formě sociální výpomoci na překlenutí mimořádně obtížných situací, musí být vyhlášen nouzový stav, max. 500.000 Kč (např. ekologická, průmyslová havárie, živelná pohroma),
- zvýhodnění veřejné dopravy pro zaměstnance a rodinné příslušníky,
- hodnota přechodného ubytování, v situaci, kdy není ve stejné obci jako zaměstnancovo bydliště, max. 3.500 Kč měsíčně,
- zvýhodněná bezúročná zápůjčka od zaměstnavatele, max. 300.000 Kč,
- příspěvky zaměstnavatele na penzijní připojištění a soukromé životní pojištění, v úhrnu max. 50.000 Kč u jednoho zaměstnavatele.

Osvobozené příjmy se uvádějí na výplatní pásce. Pokud dojde k překročení limitu, je přesahující částka dodaněna, tedy zahrnuta do hrubé mzdy. V případě osvobozeného příjmu přesahující 5.000.000 Kč je poplatník DPFO povinen tuto skutečnost nahlásit správci daně v lhůtě pro podání daňového přiznání, viz § 38v ZDP. V případě neoznámení hrozí poplatníkovi pokuta dle § 38w ZDP.

2.1.4 Způsob výpočtu daňové zálohy z měsíční mzdy

Po posouzení, zda jsou příjmy předmětem daně a nejsou od daně osvobozeny, přichází na řadu výpočet daně z příjmů. Odvod daně provádí plátce formou měsíční daňové zálohy či konečné srážkové daně.

Každý, kdo má příjmy ze závislé činnosti, má právo zaměstnavateli předložit „Prohlášení poplatníka“ (viz Příloha 1), díky kterému může uplatnit slevy na dani a daňové zvýhodnění na vyživované děti. Důležité je, že toto prohlášení nelze mít souběžně u více zaměstnavatelů.

Plátce dle informací z „Prohlášení“ srazí zálohu, popřípadě vyplatí daňový bonus na děti. U zaměstnance bez „Prohlášení“ posuzuje, zda srazí daňovou zálohu či konečnou srážkovou daň.

Základem daně u závislé činnosti jsou veškeré příjmy ze závislé činnosti, které jsou předmětem daně a nejsou od daně osvobozeny, zvýšené o pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (25 %) a pojistné na veřejné zdravotní pojištění (9 %). Tato částka zvyšující příjmy je povinně placena zaměstnavatelem dle zákona č. 592/1992 Sb., České národní rady o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění a zákona č. 589/1992 Sb., České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti jako tzv. povinné pojistné. Jde o princip „superhrubé mzdy“, která je po zaokrouhlení na celá sta nahoru základem pro výpočet měsíční daňové zálohy.

U pojistného na zdravotní pojištění může docházet k úpravě, např. při nutnosti odvodu minimálního pojištění při zkráceném pracovním úvazku. U dohod o provedení práce se takto postupuje při překročení hranice 10.000 Kč v daném měsíci u jednoho zaměstnavatele. U příjmů do 10.000 Kč povinné pojistné není hrazeno, a tudíž není o tuto položku základ daně navyšován. Dohody o provedení práce jsou navíc omezeny na 300 hodin v kalendářním roce u jednoho zaměstnavatele.

U zaměstnance s vyššími příjmy je nutno sledovat, zda nebyl překročen maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění, který činí 48násobek průměrné mzdy. V roce 2019, kdy je průměrná mzda stanovena dle Nařízení vlády č. 213/2018 Sb. na 32.699 Kč, je maximální vyměřovací základ 1.569.552 Kč. Po překročení již sociální pojištění není odváděno. U zdravotního pojištění byl maximální vyměřovací základ zrušen.

Z takto stanoveného základu daně, který je zaokrouhlen na celá sta nahoru, se vypočte záloha na daň sazbou 15 %. Tato daň nemusí být zdaleka konečná. Nejdříve může dojít k solidárnímu zvýšení daně a dále se daň upravuje o slevy na dani a daňová zvýhodnění.

Solidární zvýšení daně bylo zavedeno roku 2013 u poplatníků, kteří mají příjmy nad strop sociálního pojištění. Hlavním důvodem bylo úsilí o snížení deficitu veřejných rozpočtů. Pokud v daném měsíci dojde k překročení 4násobku průměrné mzdy (130.796 Kč), převyšující částka je dodaněna 7% sazbou, zaokrouhlena na celé Kč nahoru.

Zaměstnanci s „Prohlášením k dani“ se vypočtená daňová záloha snižuje o 1/12 roční slevy na dani dle § 35ba ZDP. Tyto slevy lze odečítat jen do výše vypočtené daně. Mimo slevy

na dani existuje dle § 35c daňové zvýhodnění pro poplatníky DPFO. O výši a podmínkách uplatnění bude psáno v následující kapitole, jelikož jsou stejné jak u zaměstnanců, tak u OSVČ.

Rindová (2018) uvádí, že daňové zálohy sražené zaměstnancem při pravidelném měsíčním zúčtování mezd musí být odvedeny tak, aby byly připsány na bankovní účet finančního úřadu do 20. dne v měsíci (např. z mezd za prosinec zúčtovaných začátkem ledna do 20. 1., z mezd za leden do 20. 2. atd.). Také je třeba dávat pozor na to, že podle daňového řádu je dnem platby den připsání platby na účet finančního úřadu u České národní banky.

U dohod o provedení práce nepřesahující částku 10.000 Kč nebo dohod o pracovní činnosti nepřesahující částku 2.500 Kč bez účinného „Prohlášení poplatníka k dani“ je poplatníkovi sražena daň ve výši 15 %. Od 1. 4. 2019 se tato hranice u DPČ posouvá na 3.000 Kč. Daň musí být připsána na zvláštní účet finančního úřadu do konce následujícího měsíce.

Abychom se dopracovali k čisté mzdě, tedy částce, která zaměstnanci skutečně zůstane, musíme počítat i se zdravotním a sociálním pojištěním, které se počítá z hrubé mzdy. Sazba zdravotního pojištění je ve výši 4,5 % a sazba sociálního pojištění ve výši 6,5 %. Sociální pojištění zahrnuje pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Pro komplexní pohled můžeme výpočet daňové zálohy a čisté mzdy zaznamenat do tabulky, viz Tab. 1.1.

Tab. 1.1: Výpočet měsíční daňové zálohy a čisté mzdy

ř.	legenda	algoritmus
1.	zdanitelný příjem (hrubá mzda)	výchozí částka
2.	SP zaměstnavatel	25 % z ř. 1 (zaokrouhлено na celé Kč nahoru)
3.	ZP zaměstnavatel	9 % z ř. 1 (zaokrouhлено na celé Kč nahoru)
4.	základ daně = „superhrubá mzda“	součet ř. 1, 2 a 3 (zaokrouhлено na celé 100 nahoru)
5.	záloha na daň	15 % z ř. 4
6.	solidární zvýšení daně	pokud ř. 1 převyšuje 4násobek průměrné mzdy, pak 7 % z tohoto rozdílu (zaokrouhлено na celé Kč nahoru)

7.	slevy na dani	dle § 35ba
8.	záloha na daň po slevách	ř. 5 – 6 (max. odečet do 0)
9.	daňové zvýhodnění	dle § 35c
10.	výsledná daňová záloha – daňový bonus	ř. 8 – 9
11.	SP zaměstnanec	6,5 % z ř. 1
12.	ZP zaměstnanec	4,5 % z ř. 1
13.	čistá mzda	ř. 1 ± ř. 10 – ř. 11 – ř. 12

Zdroj: vlastní zpracování

Při ročním daňovém přiznání je dílčí základ daně součtem hrubých mezd, které jsou navýšeny o 34 % zdravotního a sociálního pojištění placené zaměstnavatelem. Více o daňovém přiznání je psáno v kapitole 2.3.

2.2 Zdaňování osob samostatně výdělečně činných v České republice

Další možností, jak dosáhnout příjmů, je formou samostatné činnosti, tedy jako osoba samostatně výdělečně činná (dále jen „OSVČ“). Na rozdíl od závislé činnosti je člověk „svým pánem“, má ale mnohem větší zodpovědnost a podléhá spoustě byrokracie. Nicméně každý daňový poplatník má v dnešní době možnost volby.

Příjmy ze samostatné činnosti najdeme v § 7 ZDP. Uvádí zde výčet příjmů z podnikatelské a nepodnikatelské samostatné činnosti.

(1) Příjmem ze samostatné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6, je

- a) příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,*
- b) příjem ze živnostenského podnikání,*
- c) příjem z jiného podnikání neuvedeného v písmenech a) a b), ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,*
- d) podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku.*

(2) Příjmem ze samostatné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6, je dále

- a) příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,*
- b) příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,*
- c) příjem z výkonu nezávislého povolání.*

Pro jednotný postup při rozlišování samostatné činnosti dle ZDP byl vytvořen Pokyn GFŘ D-22, který podrobněji konkretizuje nejen tuto problematiku.

Výpočet základu daně vychází ze společných ustanovení platných pro fyzické i právnické osoby dle § 23 ZDP.

Příjmy ze živnostenského oprávnění souvisí s činností na základě zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále jen „živnostenský zákon“). V § 2 živnostenského zákona je zdůrazněno, že jde o soustavnou činnost, která je provozována samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem. FO může provozovat více živností, pokud má pro každou z nich živnostenské oprávnění.

Pokud mluvíme o „jiném podnikání“, vycházíme ze zvláštních předpisů, např. ze zákona č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky nebo zákona č. 254/2000 Sb., o auditorech. Jak vychází z názvu zákonů, jiným podnikáním je myšlena například činnost daňových poradců či auditorů. Dále to je činnost advokátů, notářů a podobně.

Dle ZDP, § 7, odstavci 2 patří do samostatné činnosti také příjmy herců, zpěváků, spisovatelů, hudebníků či tanečníků, pokud se nejedná o příjem dle § 6 ZDP.

Dílčím základem daně dle § 7 ZDP jsou výše uvedené příjmy snížené o výdaje, které s nimi souvisejí. Pokud výdaje převyšují příjmy, jde o daňovou ztrátu. U příjmů, které jsou ve formě podílů na zisku u komplementářů komanditní společnosti a společníků veřejné obchodní společnosti, je dílčím základem daně čistě tento příjem.

2.2.1 Formy evidence

Abychom zjistili dílčí základ daně dle § 7 ZDP, je potřeba vést určitou formu evidence příjmů, popř. i výdajů.

Poplatník si může vybrat, zda veškeré výdaje bude evidovat, nebo pro daňové účely bude počítat výdaje procentem z příjmů.

Výdaje procentem z příjmů dle jednotlivých druhů příjmů

Poplatník DPFO má v roce 2019 možnost využít k výpočtu výdajů určité % z příjmů, dle § 7, odst. 7 ZDP:

- a) 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1600000 Kč,
- b) 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1200000 Kč,
- c) 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600000 Kč,
- d) 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti, s výjimkou příjmů podle odstavce 1 písm. d) a odstavce 6; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800000 Kč.

V takto použitých výdajích jsou zahrnuty veškeré výdaje, které poplatníkovi vznikly v jeho podnikatelských aktivitách. Při takovém využití výpočtu výdajů je potřeba evidovat záznamy o příjmech, evidenci pohledávek a evidenci majetku a závazků.

Pokud poplatník dosahuje různé druhy příjmů, u kterých je potřeba uplatňovat odlišný paušál, musí je evidovat zvlášť a uplatňovat příslušné paušály odděleně. Nicméně kombinace způsobu uplatnění výdajů musí být jednotná. Pokud se tedy poplatník rozhodne u zemědělské výroby využít výdaje % z příjmů, musí i na případné živnostenské podnikání uplatnit tento způsob.

Výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů

V případě, kdy si poplatník vybere, že chce k výpočtu dílčího základu daně použít skutečné výdaje, má na výběr dva způsoby evidence.

Prvním způsobem je vedení účetnictví. V této situaci je FO povinna vést účetnictví dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále jen „zákon o účetnictví“). V zákoně je jasné stanoveno, kdo má povinnost vést účetnictví. Z fyzických osob jsou to především ty, které jsou zapsány v obchodním rejstříku. Povinný zápis do OR vzniká u FO při provozování živnosti průmyslovým způsobem či v případě, kdy průměrná výše příjmů za poslední dvě účetní období dosahuje 120 mil. Kč. Dále pak musí vést účetnictví ostatní podnikající FO, pokud jejich celkový obrát přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok 25 milionů Kč nebo ostatní podnikatelé na základě svého rozhodnutí.

Další formou evidence je vedení daňové evidence dle § 7b ZDP. Hlavním účelem je evidence dat potřebných k výpočtu dílčího daňového základu a také evidence stavu a pohybu

majetku. Obsahuje především evidenci příjmů a výdajů, knihu pohledávek a závazků, karty dlouhodobého majetku, evidenci zásob, mzdových listů a případných rezerv.

Základní rozdíly mezi vedením daňové evidence a účetnictvím jsou uvedeny v následující tabulce 2.1.

Tab. 2.1: Základní rozdíly při vedení daňové evidence

	daňová evidence	účetnictví
při zjištění ZD se vychází	příjmy - daňově uznatelné výdaje	výnosy – daňově uznatelné náklady
předmětem zdanění jsou	zdanitelné příjmy	zdanitelné výnosy
pořízení nehmotného majetku	daňový výdaj při úhradě - § 24, odst. 2, písm. nn) ZDP	daňové odpisování dle § 26 ZDP
pořízení zásob a cenin	daňový výdaj při úhradě	daňový náklad až při spotřebě
nákup služeb	daňový výdaj při úhradě	daňový náklad až při spotřebě
poskytnuté/přijaté zálohy	zdanitelný příjem/ daňový výdaj při úhradě	v rámci rozvahových účtů, bez vlivu na VH
fakturace výkonů (vznik pohledávky)	zdanitelný příjem až při úhradě pohledávky	zdanitelný výnos při splnění dodávky
uplatnění zákonných opravných položek	nelze	lze

Zdroj: Otavová (2018) – Daň z příjmů srozumitelně – vlastní zpracování

V praxi se může stát, že podnikající osoba bude přecházet z daňové evidence na účetnictví a naopak, ať už z povinnosti nebo vlastního zájmu. V tomto případě je potřeba překvalifikovat příjmy a výdaje (resp. výnosy a náklady), aby došlo ke správnému zdanění.

Přechod z vedení daňové evidence na účetnictví je upraven v Příloze č. 3 ZDP a také v § 23, odst. 14 ZDP. Z těchto ustanovení vyplývá, že hodnota zásob a hodnota pohledávek, kterou poplatník eviduje při zahájení účetnictví, vstupuje do základu daně. Tato hodnota do základu daně nemusí vstupovat jednorázově, ale může i postupně po dobu až 9 zdaňovacích období od zdaňovacího období, ve kterém poplatník zahájil účetnictví. Naopak hodnota přijatých záloh a hodnota dluhů, které by při úhradě byly výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů, základ daně snižuje.

Přechod z účetnictví na daňovou evidenci je upraven v Příloze č. 2 ZDP. V tomto případě je potřeba základ daně zvýšit o dluhy, zůstatky účtů časového rozlišení v pasivech rozvahy, přijaté zálohy, zůstatky dohadných účtů pasivních. Naopak hodnota zůstatků časového rozlišení v aktivech rozvahy, stavu zásob a cenin, poskytnutých záloh a pohledávek základ daně snižuje.

Z důvodu daňové optimalizace je výhodné sledovat, zda poplatníkovi DPFO vyjde lépe uplatňovat výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů ve skutečné výši nebo stanoveným procentem z hodnoty příjmů. V případě, kdy dochází ke změně uplatňovaného způsobu, je potřeba dle § 23, odst. 8 ZDP upravit ZD.

Při přechodu ze skutečných výdajů z daňové evidence na uplatňování výdajů procentem z příjmů je potřeba základ daně zvýšit o výši pohledávek, hodnotu stavu zásob a o zůstatky vytvořených rezerv. Naopak ke snížení základu daně dojde o hodnotu dluhů.

Při přechodu z uplatňování výdajů procentem z příjmů na skutečné výdaje musí dojít o zvýšení základu daně o výši pohledávek.

Základ daně je upraven za zdaňovací období předcházející zdaňovacímu období, ve kterém proběhla změna způsobu uplatňování výdajů.

Daň stanovena paušální částkou

Tato speciální a méně používaná metoda je určena pro poplatníky, jimž plynou příjmy pouze podle § 7, odst. 1, písm. a) až c) ZDP.

Jde o:

- a) příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- b) příjmy ze živnostenského podnikání,
- c) příjmy z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění.

Dále mu mohou plynout příjmy z přijatých úroků z vkladů na podnikatelských účtech.

Podmínkou je také to, že roční příjmy nepřekročí hranici 5 mil. Kč ve 3 předcházejících obdobích, provozování podnikatelské činnosti je bez spolupracujících osob (jedině spolupráce s druhým z manželů) a poplatník není společníkem společnosti. Daňový subjekt podá žádost správci daně nejpozději do 31. ledna běžného zdaňovacího období, ve které uvede předpokládané příjmy, výdaje a další skutečnosti důležité pro stanovení daně paušální částkou. Dále stačí vést jednoduchou evidenci dosahovaných příjmů, pohledávek a hmotného majetku,

který je používán pro podnikatelskou činnost. Pokud jde o plátce DPH, je povinen vést evidenci dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Správce daně určí výši daně nejpozději do 15. května běžného zdaňovacího období a úhrada od poplatníka musí být provedena nejpozději do 15. prosince běžného zdaňovacího období. Minimální výše paušální daně činí 600 Kč po uplatnění veškerých daňových slev a daňového zvýhodnění.

2.2.2 Základ daně

Základem daně se zabývá § 23 ZDP. Zjednodušeně můžeme říct, že základem daně jsou příjmy (výnosy) převyšující výdaje (náklady).

Pokud hovoříme o příjmech, které patří do dílčího základu daně dle § 7 ZDP, jde o veškeré příjmy s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně a příjmů, které jsou od daně osvobozeny.

V případě výdajů (nákladů) budeme hovořit o daňových a nedaňových výdajích (nákladech) v závislosti na tom, zda jsou daňově uznatelné či nikoliv.

O výdajích (nákladech) daňových čili daňově uznatelných, ZDP hovoří jako o výdajích (nákladech) vynaložených na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Mimo klasické výdaje (náklady) z podnikatelské činnosti do této skupiny patří i například odpisy hmotného majetku, zůstatková cena hmotného majetku (např. při prodeji či v důsledku škody do výše náhrad), pojistné placené zaměstnavatelem, výdaje na pracovní cesty, vybrané daně (z nemovitých věcí, z nabytí nemovitých věcí, silniční), náhrady mzdy, viz § 24 ZDP. Vždy se musí jednat o výdaje (náklady) související s dosahovanými příjmy, přitom důkazní břemeno visí na poplatníkovi. Vše musí být průkazné a vynaložení řádně doloženo.

U daňového subjektu není jednoznačná možnost uplatnění daňového výdaje (nákladu) v případech výdajů na automobil.

a) Automobil je v obchodním majetku podnikatele

V tomto případě má poplatník daně možnost výběru, zda bude vést knihu jízd a uplatní si díky tomu skutečné výdaje nebo využije možnosti paušálního výdaje na dopravu. V obou případech mohou být dále uplatněny výdaje (náklady) na opravy auta, garanční prohlídky, dálniční známky a silniční daň, odpisy a pojištění.

b) Automobil není v obchodním majetku, ale je používán pro podnikání OSVČ

V tomto případě musí vést daňový subjekt knihu jízd, ze které bude počítána náhrada, a navíc je mu umožněno uplatnění 4 Kč/km jako výdaj (náklad) na amortizaci.

Při uplatnění skutečných výdajů dle skutečných km musí být vedena kniha jízd, aby bylo možné doložit skutečný počet ujetých km pro podnikatelskou činnost. Při výpočtu skutečných výdajů (nákladů) může být použita skutečná cena pohonných hmot dle daňového dokladu či cena dle vyhlášky č. 463/2019 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad.

Dle § 24, odst. 2, písm. zt ZDP, je poplatníkovi umožněno uplatnit výdaje za dopravu paušálním výdajem. V tomto případě již nemůže uplatňovat výdaje na dopravu motorových vozidel v prokázané výši ani výši náhrady výdajů za spotřebované pohonné hmoty. Tento paušální výdaj činí 5.000 Kč za každý celý kalendářní měsíc zdaňovacího období, za které podává daňové přiznání. Podmínkou je, aby motorové vozidlo sloužilo výlučně k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů poplatníka, přitom nemusí být zapsáno v obchodním majetku a může jít o vozidla v nájmu (leasing). V případě, kdy motorové vozidlo není používáno pouze k dosažení, zajištění a udržení zdanitelného příjmu použije daňový subjekt tzv. krácený paušální výdaj, který tvoří 80 % plného paušálního výdaje, tedy 4.000 Kč. Pokud jsou na vozidlo uplatňovány daňové odpisy (je vloženo do obchodního majetku), musí také podlehnout krácení a daňově uznatelné jsou pouze do výše 80 %. Pokud je vozidlo pořízeno v průběhu měsíce, paušální výdaj se krátí (například $5000:30=166,67$ Kč/den, tj. $4000:30=133,33$ Kč/den).

Dalšími daňovými výdaji (náklady) mohou být například smluvní pokuty a úroky z prodlení, vždy ve zdaňovacím období, ve kterém byly zaplacený. Pokud se jedná o zákonné sankce, ty jsou daňově neúčinné.

Kromě výdajů vztahujících se na příjmy (výnosy), které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny najdeme v zákoně i další daňově neúčinné výdaje. Příkladem mohou být veškerá plnění pro osobní potřebu poplatníka včetně výdajů vynaložených k majetku, který sice slouží k samostatné činnosti, ale OSVČ ho nezahrnula do obchodního majetku.

Zdravotní, sociální i nemocenské pojištění, které platí daňový subjekt – OSVČ není daňově uznatelný výdaj (náklad). Poplatník si tedy o tuto částku nemůže snížit základ daně.

Daň z příjmů, nesmluvní úroky, penále a pokuty, reprezentační pohoštění také nepatří mezi daňové výdeje, tudíž jsou daňově neúčinné.

Výdaj na pořízení dlouhodobého majetku a jeho případné technické zhodnocení je také výdajem nedaňovým. Do výdajů (nákladů) daňově účinných se tato cena promítne formou odpisů. Mimo jiné úroky z úvěru na pořízení dlouhodobého majetku vstupují do vstupní ceny a také budou daňově účinné ve formě odpisů.

Všechny nedaňové výdaje nalezneme v § 25 ZDP.

2.2.3 Zdaňování příjmů spolupracujících osob

Poplatníci DPFO mohou využít rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby dle § 13 ZDP. Kromě spolupracující manželky a osob žijících s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti lze za spolupracující osobu považovat i člena rodiny, který se účastní na provozu samostatné činnosti. Jak uvádí Pelech (2018), podíl spolupracujících osob na společných příjmech a výdajích může být nejvýše 30 % a u spolupracující osoby je navíc výše částky příjmu sníženého o část výdajů limitována částkou 180.000 Kč ročně nebo 15.000 Kč měsíčně při spolupráci jen po část roku. Pokud je spolupracující osobou jen manželka (manžel), lze místo 30 % použít limit až 50 %. V takovém případě je podíl připadající na spolupracující manželku (manžela) limitován absolutní částkou 540.000 Kč ročně (45.000 Kč měsíčně při spolupráci jen část roku), jako část příjmu sníženého o odpovídající část výdajů.

Pokud je na spolupracující dítě převedena část společného příjmu, nemůže již rodič využít daňového zvýhodnění jako na vyživované dítě ve společně hospodařící domácnosti. To samé platí při využívání slevy na manželku (manžela), i kdyby docházelo k převodu malé části příjmů. Zde je potřeba zvážit, co vyjde daňový subjekt výhodněji.

2.2.4 Pojištění OSVČ

U samostatné činnosti podléhají OSVČ zdravotnímu pojištění a pojistnému na sociální zabezpečení, které se skládá z důchodového pojištění, příspěvku na státní podporu zaměstnanosti a nemocenského pojištění. Vycházejí ze zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů a zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

OSVČ povinně odvádí pojistné na zdravotní pojištění ve výši 13,5 % z vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem je 50 % příjmů ze samostatné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů. Pojištění je placeno formou záloh

a případného doplatku. Zálohy se platí od prvního dne kalendářního měsíce, za který se platí, do 8. dne následujícího měsíce. Pokud je OSVČ zaměstnancem a samostatná činnost není hlavním zdrojem jejích příjmů, není povinna zálohy platit. Pojistné zaplatí ve stejném termínu, ve kterém se platí doplatek pojistného. Doplatkem je myšlen rozdíl mezi zaplacenými zálohami a skutečnou výší pojistného vycházejícího z příjmů a výdajů za rok, ve kterém se pojistné platí.

U zdravotního pojištění je dána minimální částka pojistného, které musí být odvedeno. Minimální vyměřovací základ se odvozuje z poloviny průměrné měsíční mzdy a pro rok 2019 činí 16.349,5 Kč, minimální pojistné je tedy 2.208 Kč. Oproti roku 2018 tato částka vzrostla o necelých 200 Kč. Tato povinnost se nevztahuje například pro OSVČ, za kterou je plátcem pojistného stát, která odvádí jako zaměstnanec alespoň minimální pojistné, a nebo která pečuje osobně, řádně a celodenně alespoň o jedno dítě do 7 let nebo nejméně dvě děti do 15 let.

U sociálního pojištění je podstatné, zda jde u OSVČ o hlavní či vedlejší činnost. Pokud není plátce pojistného nikde zaměstnaný a podnikání tvoří jediný zdroj příjmu, je jeho činnost považována za hlavní. Naopak pokud je například zaměstnán a odvádí pojistné z minimální mzdy nebo je nezaopatřeným dítětem, jde o činnost vedlejší. Výčet všech situací, kdy jde o vedlejší činnost najedeme v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Vyměřovacím základem pro sociální pojištění je 50 % základu daně. Minimální roční vyměřovací základ u hlavní činnosti je v roce 2019 98.100 Kč, u vedlejší 39.240 Kč. Sazby pojistného jsou 28 % na důchodové pojištění, 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti a u dobrovolného nemocenského pojištění je to sazba 2,3 %. Minimální měsíční částky sociálního pojištění bez nemocenského pojištění jsou tedy 2.388 Kč u hlavní a 955 Kč u vedlejší činnosti. OSVČ, která má svou činnost jako hlavní, je povinna platit zálohy za všechny měsíce, mimo měsíce, kdy pobírala nemocenské nebo peněžitou pomoc v mateřství. OSVČ vedlejší je povinna platit zálohy pouze pokud dojde k dosažení příjmů dle zákona. V roce 2019 tato částka činí 78.478 Kč. Zálohami se rozumí 1/12 z výše pojistného minulého roku.

2.3 Daňové přiznání FO

V předcházejících kapitolách bylo nastíněno, jak se u jednotlivých druhů příjmů vypočítá dílčí základ daně. Pokud má daňový subjekt více druhů příjmů, je potřeba udělat souhrn dílčích základů daně. Tato část je dále upravována o nezdanitelné části základu daně.

Nezdanitelné části základu daně jsou v zákoně od roku 2008. Lze je uplatnit pouze prostřednictvím daňového přiznání. Všechny druhy nalezneme v § 15 ZDP a může si je uplatnit jak zaměstnanec, tak OSVČ.

Mezi nezdanitelné části ZD patří dar neboli bezúplatné plnění. Bezúplatné plnění je vždy daňově neuznatelný výdaj (náklad). V určitých případech, za splnění podmínek, si lze o jeho hodnotu snížit základ daně. Aby byl dar považován za nezdanitelnou část ZD, musí být darován zákonem určeným osobám na zákonem vymezené účely. Jde například o bezúplatná plnění poskytnutá na vědu a výzkum, kulturu, školství, charitu, ale i politickým stranám. Hodnota může být uplatněna pouze ve zdaňovacím období, kdy došlo k prokazatelnému poskytnutí. Musí být podložena darovací smlouvou. Úhrnná částka darů musí přesahovat alespoň 2 % základu daně a činit minimálně 1.000 Kč. Maximální odečitatelná částka hodnot darů od základu daně je 15 % ZD. V případě dárcovství krve se jedná o částku 3.000 Kč za odběr, kterou lze odečíst. Dárcovství musí být bezpříspěvkové a bez finanční úhrady. Dárce orgánů či krevtovorných buněk může využít částky 20.000 Kč na snížení ZD.

Částka až 300.000 Kč může snižovat základ daně díky úrokům zaplaceným na stavebním spoření či z hypotečního úvěru. Musí přitom jít o financování bytových potřeb.

Další nezdanitelnou částí základu daně může být částka penzijního a životního pojištění, za splnění určitých podmínek. Maximální odčitatelná hodnota je 24.000 Kč u každého druhu pojištění. Od základu daně lze odečíst také zaplacené odborové příspěvky (max. 3.000 Kč) a úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, dle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, pokud nebyly placeny zaměstnavatelem a uplatněny jako výdaj poplatníkem (max. 10.000 Kč).

Po odečtení nezdanitelných částí ZD jsme došli ke sníženému základu daně. Takto snížený základ daně je zaokrouhlen na celá sta dolů. Zaokrouhlený základ daně je připraven pro výpočet 15% daně.

Vypočtená daň je snižována o roční slevy na dani. Tyto slevy jsou stejné pro všechny FO, tedy jak pro zaměstnance, tak pro OSVČ.

Pro rok 2019 platí základní sleva na poplatníka ve výši 24.840 Kč za celé zdaňovací období. Na tuto slevu má nárok každý, i když nepracuje či nepodniká celý rok (nekrátí se). U zaměstnance lze uplatnit 1/12 již při výpočtu měsíční daňové zálohy.

Sleva na manžela ve stejné výši je oproti základní slevě uplatňována jedinečně v rámci daňového přiznání či ročního zúčtování daně (roční odpočet). Pokud bylo manželství či registrované partnerství uzavřeno v průběhu roku, je potřeba slevu poměrně krátit. Podmínkou je nepřekročení příjmů manžela v roční částce 68.000 Kč. Přihlíží se ke všem příjmům, jako

hrubým mzdám, tržbám z podnikání, z pronájmů, důchodům ze sociálního pojištění, nemocenským i mateřským dávkám a dávkám v nezaměstnanosti, naopak se zde nepočítají dávky státní sociální podpory, jako rodičovské příspěvky či stipendia. Příjmy manžela se neprokazují, stačí pravdivě prohlásit, že příjmy nepřesáhly danou částku. Pokud je manžel držitel průkazu ZTP/P, sleva se zdvojnásobuje.

V případě slev na invaliditu rozlišujeme 3 typy. U základní invalidity je hodnota slevy ve výši 2.520 Kč, u rozšířené 5.040 Kč a držitel průkazu ZTP/P má nárok na slevu na dani ve výši 16.140 Kč. U studenta, který se soustavně připravuje na budoucí povolání a jeho věk nepřesáhl 26 let (u doktorského studia 28 let) je sleva 4.020 Kč. Dále ZDP uvádí slevu na umístění dítěte v maximální výši minimální mzdy, která je pro rok 2019 13.350 Kč. Jde o roční odpočet na výdaje za umístění dítěte žijícího ve společně hospodařící domácnosti v předškolním zařízení v daném zdaňovacím období.

Mimo slevy na dani existuje dle § 35c daňové zvýhodnění pro poplatníky DPFO. Jde o zvýhodnění, kdy lze oproti slevám na dani získat daňový bonus. Daňovým bonusem je myšlena částka daňového zvýhodnění převyšující vypočtenou daň po slevách. Daňové zvýhodnění se liší podle počtu dětí. Od roku 2019 náleží poplatníkovi na dítě vyživované ve společně hospodařící domácnosti ve výši 15.204 Kč ročně na první dítě, 19.404 Kč ročně na druhé dítě a 24.204 Kč ročně na třetí a další vyživované děti. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, je částka daňového zvýhodnění dvojnásobná. Daňové zvýhodnění lze u zaměstnance uplatnit měsíčně, jako 1/12 roční výše. Poplatník musí určit pořadí dětí. U manželů může dojít k rozdělení, kdy jeden uplatní jedno dítě a druhý druhé s vyšším daňovým zvýhodněním.

Maximální daňový bonus je stanoven na částku 60.300 Kč ročně, tedy 5.025 Kč měsíčně. Aby mohl být uplatněn, je potřeba ve zdaňovacím období dosáhnout minimálně 6násobek minimální mzdy. V roce 2019 činí tato rozhodná částka 80.100 Kč.

Od upravené daně se odečtou zaplacené daňové zálohy, čímž zjistíme výslednou daňovou povinnost nebo výši možné vratky daně. V Příloze 2 této diplomové práce nalezneme formulář „Přiznání k dani z příjmů fyzických osob“.

3. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců ve Slovenské republice

Po rozpadu společného státu Československého se systémy výběru a spravování daní mírně upravovaly. Největší odlišností jsou sazby daně.

V této části se opět zaměříme na zdaňování příjmů fyzických osob, tentokrát ve Slovenské republice.

Právní úprava je obsažena v zákoně č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů (dále jen „ZoDP“). Subjektem daně z příjmů je fyzická osoba. Slovenské zákony rozlišují, podobně jako české, poplatníky na dvě skupiny.

Poplatník daně s neomezenou daňovou povinností, což je fyzická osoba, která má na území Slovenské republiky trvalý pobyt, nebo se tam obvykle zdržuje (alespoň 183 dnů). V tomto případě veškeré příjmy podléhají zdanění na území Slovenska.

Poplatníkem daně s omezenou daňovou povinností je osoba, která se na území Slovenské republiky zdržuje za účelem studia nebo léčení, nebo jen pro účely vykonání závislé činnosti. V souvislosti se vstupem do Evropské unie se uplatňují společné směrnice unie, které jsou implementovány do zákona platného na Slovensku. Jde především o zamezení dvojího zdanění. Vždy se postupuje podle smlouvy, kterou má Slovenská republika podepsanou s příslušným státem.

Příjmy fyzických osob jsou na Slovensku oproti Česku děleny pouze do čtyř skupin. V § 3 ZoDP jsou uvedeny:

- a) príjmy zo závislej činnosti (§ 5),*
- b) príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu (§ 6),*
- c) príjmy z kapitálového majetku (§ 7),*
- d) ostatné príjmy (§ 8).*

Rozdílem je, že v České republice jsou vedeny příjmy z nájmu odděleně, zatímco na Slovensku jsou vedeny pod společným paragrafem se samostatnou činností.

I ve slovenských zákonech nalezneme přesné vymezení příjmů, které nejsou předmětem daně. Jde například o úvěry, půjčky, darovaný či zděděný majetek. Velkým zásadním rozdílem oproti České republice je to, že slovenští poplatníci neodvádějí daň z podílu na zisku obchodní společnosti. Nedochází tedy ke dvojímu zdanění – jak na úrovni obchodní společnosti, tak na úrovni fyzické osoby.

3.1 Zdaňování zaměstnanců ve Slovenské republice

Veškeré příjmy ze závislé činnosti nalezneme v § 5, odst. 1 ZoDP. Jsou to především příjmy z pracovněprávního vztahu, služebního poměru, státně-zaměstnaneckého poměru a členského poměru. Dále se zde řadí příjmy za práci likvidátorů, prokuristů, členů obchodních společností i příjem z činnosti sportovce na základě smlouvy. ZoDP přitom uvádí, že příjmy podle odstavce 1 jsou bez ohledu na jejich právní důvod pravidelné, nepravidelné nebo jednorázové příjmy, které se vyplácejí, poukazují nebo připisují k dobru, nebo spočívají v jiné formě plnění zaměstnanci od zaměstnavatele nebo v souvislosti s výkonem závislé činnosti. Patří zde i příjmy, které pobírá osoba na kterou přešlo ze zaměstnance právo na tyto příjmy.

I do příjmů slovenských poplatníků se připočítává 1 % ze vstupní ceny vozidla, které je zaměstnavatelem poskytováno zaměstnanci mimo pracovní i pro osobní účely. Rozdíl je v tom, že je tento nepeněžitý příjem přičítán pouze po dobu osmi měsíců. První měsíc je to 1 % z celkové vstupní ceny vozidla. V dalších 7 měsících ale dochází ke snižování o 12,5 % vstupní ceny. Každý měsíc je tedy připočítávaná částka o 1/8 menší. Mezi nepeněžitý příjem jsou brána různá nepeněžitá plnění, ceny a výhry poskytnuté od zaměstnavatele.

Podobně jako v České republice dani z příjmů ve Slovenské republice nepodléhají cestovní náhrady a nepeněžitá plnění jako je poskytnutí ochranných pracovních a hygienických prostředků a pracovního oblečení. Dále to jsou například náhrady za použití vlastního náradí.

3.1.1 Plnění osvobozená od daně z příjmů

K osvobození dochází v § 5, odst. 7 ZoDP. Rozdíl oproti České republice je osvobození nepeněžitého plnění formou produktů vlastní výroby poskytnuté od zaměstnavatele, který má jako předmět podnikání zemědělskou výrobu, a to v úhrnné částce do 200 eur ročně. Pokud je tato částka překročena, zdaňuje se pouze rozdíl. Dalším velkým rozdílem je, že mezi osvobozená plnění patří pojistné na veřejné zdravotní pojištění, pojistné na sociální pojištění a pojistné na sociální zabezpečení, které je povinný platit zaměstnavatel za zaměstnance. Částkou 2.000 eur je osvobozena sociální výpomoc, například v případech úmrtí blízké rodiny nebo řešení následků živelných událostí. V případě překročení se i v této situaci daní pouze rozdíl částek.

3.2.2 Způsob výpočtu daňové zálohy z měsíční mzdy

Při výpočtu měsíční daňové zálohy na Slovensku dochází oproti českým postupům k zásadním odlišnostem, které výrazně ovlivňují výši odvedené daně. Abychom došli k měsíčnímu daňovému základu, musíme nejdříve vypočítat povinné odvody na pojistném.

Na Slovensku je tato problematika upravena zákonem č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení a zákonem č. 580/2004 Z. z., o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov. Stejně jako v České republice tak na Slovensku je povinnost odvodů u zaměstnavatele i zaměstnance.

Odvody na sociální pojištění ze strany zaměstnavatele zahrnují:

- nemocenské pojištění,
- důchodové pojištění – starobní i důchodové,
- úrazové pojištění,
- garanční pojištění,
- pojištění v nezaměstnanosti,
- rezervní fond solidarity.

V případě zaměstnance dochází k odvodu pouze do rezervního fondu solidarity, nemocenského a důchodového pojištění. Vyměřovacím základem je u zaměstnavatele i zaměstnance hrubá mzda.

Zdravotní pojištění se odvádí formou záloh. Po skončení roku provede zdravotní pojišťovna roční zúčtování daně a tím vyčíslí případný přeplatek či nedoplatek. Velkým rozdílem oproti České republice je možnost snížit si zdravotní pojištění uplatněním odpočitatelné položky na zdravotní pojištění. Tuto výhodu mohou čerpat zaměstnanci, jejichž příjem je nižší než 570 €. Zaměstnanci splňující dané podmínky si tedy vyměřovací základ mohou snížit až o 380 €.

Přehled sazeb u jednotlivých druhů pojištění včetně maximálního vyměřovacího základu a maximální výše pojistného je zaznamenáno v následujících tabulkách Tab. 3.1 a Tab. 3.2.

Tab. 3.1: Výše povinného pojistného za zaměstnavatele v roce 2019

Pojištění	sazba pojistného v %	maximální měsíční vyměřovací základ v €	maximální měsíční výše pojistného v €
nemocenské pojištění	1,40 %	6 678,00	93,49
penzijní pojištění	14,00 %	6 678,00	934,92
invalidní pojištění	3,00 %	6 678,00	200,34

pojištění v nezaměstnanosti	1,00 %	6 678,00	66,78
garanční pojištění	0,25 %	bez limitu	16,69
úrazové pojištění	0,80 %	6 678,00	bez limitu
rezervní fond solidarity	4,75 %	6 678,00	317,20
sociální pojištění celkově	25,20 %	x	1629,42 (mimo úrazové pojištění)
zdravotní pojištění	10,00 %	bez limitu	bez limitu

Zdroj: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/3962/category/socialne-a-zdravotne-odvody/article/odvody-zamestnanec-zamestnavatel-2019.xhtml>, vlastní zpracování

Tab. 3.2: Výše povinného pojistného za zaměstnance v roce 2019

Pojištění	sazba pojistného v %	maximální měsíční vyměřovací základ v €	maximální výše měsíčního pojistného v €
nemocenské pojištění	1,40 %	6 678,00	93,49
penzijní pojištění	4,00 %	6 678,00	267,12
invalidní pojištění	3,00 %	6 678,00	200,34
pojištění v nezaměstnanosti	1,00 %	6 678,00	66,78
sociální pojištění celkově	9,40 %	x	627,73
zdravotní pojištění	4,00 %	bez limitu	bez limitu

Zdroj: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/3962/category/socialne-a-zdravotne-odvody/article/odvody-zamestnanec-zamestnavatel-2019.xhtml>, vlastní zpracování

Základem pro výpočet daně jsou veškeré příjmy dle zákona o dani z příjmů, tedy veškeré peněžní a nepeněžní příjmy, snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen zaměstnanec odvádět. Oproti České republice tedy vychází z mnohem nižšího základu daně, jelikož u českého poplatníka dochází navíc přičtení k povinného pojistného hrazeného zaměstnavatelem.

Od hrubé mzdy se dále odečítají nezdanitelné části základu daně (na poplatníka a dle počtu vyživovaných dětí). O těchto možnostech bude psáno v následující kapitole, jelikož jsou stejné pro OSVČ i zaměstnance.

Z takto vypočteného základu daně se počítá měsíční záloha na dani. Od roku 2013 jsou na Slovensku zavedeny dvě progresivní sazby daně. Sazba ve výši 19 % se odvádí ze základu daně, který nepřekročí 176,8násobek životního minima. Pokud dojde k překročení této hraniční částky, odvádí se 25 % ze základu daně, který přesahuje 176,8násobek životního minima. K 1. 1. 2019 činí životní minimum 205,07 € měsíčně. Roční limit pro nižší sazbu daně je 36.256,37 €, tj. 3.021,36 € měsíčně.

3.2. Zdaňování osob samostatně výdělečně činných ve Slovenské republice

Oproti českým zákonům, příjmy ze samostatně výdělečné činnosti na Slovensku obsahují jak příjmy z podnikání, příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti, tak i příjmy z pronájmu a příjmy z použití díla a uměleckého výkonu. V následujících kapitolách jsou vysvětleny pojmy a postupy ve zdaňování u podnikatelských subjektů, abychom mohli získané znalosti aplikovat v praktické části této práce. Vyzdvihnuty jsou rozdíly oproti české legislativě, které jsou následně okomentovány a hodnoceny v závěru 4. kapitoly.

Za „osobu samostatne zárobkovo činnú“, neboli česky OSVČ, se považuje osoba, která má příjem z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti podle § 6, odst. 1 a 2 ZoDP.

Příjmy z podnikání dle § 6, odst. 1 ZoDP jsou:

- „a) príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,*
- b) príjmy zo živnosti,*
- c) príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov, neuvedené v písmenách a) a b),*
- d) príjmy spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti a komplementárov komanditnej spoločnosti podľa odsekov 7 a 8.“*

Do tohoto odstavce patří tedy příjmy samostatně hospodařících zemědělců, příjmy dosahované z činností na základě živnostenského zákona, dále například práce auditorů, daňových poradců, soukromých lékařů, kteří se řídí zvláštními předpisy, a jako i v České republice zde patří příjmy společníků z veřejné obchodní společnosti a komplementářů z komanditní společnosti.

Příjmy z jiné výdělečné činnosti dle § 6, odst. 2 ZoDP, pokud nepatří do odst. 1, jsou především příjmy z vytvoření děl, uměleckých výkonů, z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních děl, příjmy tlumočnicků, překladatelů, sportovců a sportovních odborníků za činnost dle zvláštních předpisů.

Dle § 6, odst. 3 a 4 ZoDP do příjmů z pronájmu patří příjmy z pronájmu nemovitých věcí a movitých věcí, které tvoří příslušenství k nemovitosti. Příjmy z užití díla a použití uměleckého výkonu jsou příjmy za udělení souhlasu k použití díla a souhlasu k použití uměleckého výkonu. Tyto příjmy nejsou brány jako příjem OSVČ, tudíž nejsou předmětem diplomové práce.

Do oblasti podnikání a jiné činnosti patří jakékoliv nakládání s obchodním majetkem daňového subjektu, dále také přijaté úroky získané z podnikatelských bankovních účtů. Pokud dojde k prodeji celého podniku, tak příjmy podléhají zdanění dle § 6.

3.2.1 Základ daně

Při stanovení základu daně má podnikatelský subjekt – fyzická osoba na výběr, zda uplatní paušální výdaje neboli výdaje procentem z příjmu nebo skutečně prokazatelné výdaje vycházející z daňové evidence či jednoduchého účetnictví.

V případě, že se daňový poplatník rozhodne uplatňovat skutečné daňové výdaje, řídí se § 2 písm. i) a § 19 až § 21 ZoDP. Obecně lze základ daně definovat jako rozdíl, o který zdanitelné příjmy převyšují daňové výdaje při respektování časové a věcné souvislosti zdanitelných příjmů a výdajů v příslušném zdaňovacím období. Naopak když daňové výdaje převyšují zdanitelné příjmy, při respektování věcné a časové souvislosti, tento rozdíl nazýváme daňovou ztrátou. Stejně jako v České republice lze daňovou ztrátu odečíst v dalších pěti po sobě jdoucích zdanitelných obdobích.

Výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji se zvyšuje o sumu, která nemohla být zařazena mezi daňové výdaje. Dále se upraví o sumy, které nepatří do výsledku hospodaření, avšak patří do základu daně, anebo které jsou ve výsledku hospodaření, ale nepatří tam.

Daňový subjekt, který není plátcem DPH nebo je plátcem pouze část zdaňovacího období, má možnost uplatnit výdaje procentem z příjmů. Až 60 % z příjmů, maximálně 20.000 € ročně si může uplatnit jako daňové výdaje osoba se zdanitelnými příjmy dle § 6, odst. 1 a 2

ZoDP. Pokud poplatník DPFO tuto možnost využije, stačí mu vést pouze evidence příjmů, zásob a pohledávek.

3.2.2 Pojištění OSVČ

Stejně jako u zaměstnanců, tak u osob samostatně výdělečně činných na Slovensku jsou povinné odvody do sociální pojišťovny upraveny zákonem č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení a povinné odvody do zdravotní pojišťovny zákonem č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení.

OSVČ je povinná platit odvody do Sociální pojišťovny od 1. 7. (1. 10. v případě prodloužené lhůty daňového přiznání) kalendářního roku, který následuje po roce, ve kterém zdanitelné příjmy přesáhnou zákonem stanovenou částku.

Pro vznik placení odvodů do Sociální pojišťovny rozhoduje skutečnost, zda zdanitelný příjem daňového subjektu přesáhl dvanácti násobek poloviny průměrné měsíční mzdy za kalendářní rok, který dva roky předchází kalendářnímu roku, za který se odvádí pojistné. Tedy pokud příjem poplatníka DFO za rok 2018 přesáhl hranici 5.724 €, vznikne mu povinnost odvádět sociální pojištění od 1. 7. 2019 (resp. 1. 10. 2019).

OSVČ s povinností odvodu sociálního pojištění odvádí:

- 4,4 % z vyměřovacího základu pro nemocenské pojištění,
- 18 % z vyměřovacího základu na starobní pojištění,
- 6 % z vyměřovacího základu na invalidní pojištění a
- 4,75 % z vyměřovacího základu do rezervního fondu solidarity.

Pokud chce mít podnikatel nárok na dávku v nezaměstnanosti, může kromě povinného pojistného odvádět dobrovolné pojištění ve výši 2 % z vyměřovacího základu na pojištění v nezaměstnanosti. OSVČ, které byl uznán starobní důchod neplatí pojistné na invalidní pojištění.

OSVČ je povinna platit odvody na zdravotní pojištění ode dne zahájení činnosti. Existují výjimky, kdy se zdravotní pojištění neodvádí ihned od začátku podnikání. Jde o situace, kdy je daňový subjekt zároveň zaměstnancem, studentem apod. V těchto případech je možná záloha na zdravotní pojištění i v nulové výši. Výše zdravotního pojištění tvoří 14 % (7 % v případě zdravotního postižení poplatníka) z vyměřovacího základu.

Výše povinně odváděného pojistného závisí na vyměřovacím základu. Vyměřovacím základem se rozumí dílčí základ daně dle ZoDP. Výše minimálního a maximálního vyměřovacího základu se odvíjí od průměrné výši měsíční mzdy ve Slovenské republice.

Měsíční vyměřovací základ je vypočítán jako suma základu daně a zaplaceného pojistného (obě částky bereme z daňového přiznání minulého roku), vydělená koeficientem 1,486. Nakonec tuto částku vydělíme počtem měsíců provozování živnosti v minulém roce.

Měsíční odvody zdravotního pojištění jsou brány jako zálohy na zdravotní pojištění, tudíž dochází k ročnímu zúčtování a následnému zaplacení nedoplatku či vrácení přeplatku.

Minimální měsíční vyměřovací základ pro rok 2019 představuje 50 % průměrné měsíční mzdy za rok 2017 na Slovensku (tj. 954 €). Minimálním vyměřovacím základem pro rok 2019 je tedy hodnota 477 €. Minimální měsíční odvod sociálního pojištění je 158,11 € a zdravotního pojištění 66,78 €.

Od roku 2017 je maximální vyměřovací základ stanoven pouze pro sociální pojištění. Je stanovený jako sedminásobek průměrné měsíční mzdy. Hodnota maximálního vyměřovacího základu je 6.678 €. Maximální měsíční odvod pro sociální pojištění je 2.213,75 €.

3.3 Daňové přiznání FO

V předcházejících kapitolách bylo vysvětleno, jak se dojde k dílčímu základu daně. V daňovém přiznání se tyto dílčí základy daně dále upravují.

Nezdanitelná část základu daně je částka daňového zvýhodnění, o kterou si poplatník daně může snížit základ daně. Musí jít o základ daně z tzv. aktivních příjmů, tedy ze zaměstnání či podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti.

Daňový subjekt na Slovensku má nárok na roční nezdanitelnou část základu daně na poplatníka. Pokud je základ daně poplatníka v roce 2019 nižší nebo rovný částce 20.507 €, je nezdanitelná část 3 937,35 €, pokud je vyšší než 20.507 € a nižší 36 256,37 €, je nezdanitelná část rozdíl částky 9.064,094 a čtvrtiny základu daně, pokud je vyšší než 36 256,37 €, nezdanitelná část je nulová.

Dalším možným daňovým zvýhodněním je nezdanitelná část základu daně na manželku (manžela). V tomto případě musí manžel/ka žijící s poplatníkem splňovat alespoň jednu z uvedených podmínek:

- starala se o neplnoleté dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti,
- v daném zdaňovacím období pobírala peněžitý příspěvek na opatrování,
- byla zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání,
- je považována za osobu se zdravotním postižením nebo těžkým zdravotním postižením.

Při splnění podmínek pouze v části zdaňovacího období se daňové zvýhodnění poměrně zkracuje.

Výše nezdaniitelné části základu daně na manželku (manžela) se odvíjí od výše základu daně poplatníka, příjmu manžela/ky a výši životního minima v daném zdaňovacím období.

1. Pokud poplatník v roce 2019 dosáhne základu daně nižšího nebo rovno 36.256,37 € (176,8násobek životního minima na Slovensku) a přitom manžel/ka:
 - nemá vlastní příjem, je nezdaniitelná část rovna částce 3.937,35 €,
 - má vlastní příjem nepřesahující 3.937,35 €, je nezdaniitelnou částí rozdíl částek 3 937,35 € a příjmu manžela/ky,
 - má příjem přesahující 3 937,35 €, je nezdaniitelná část nulová.
2. Pokud poplatník v roce 2019 dosáhne vyššího základu daně než 36.256,37 € a přitom manžel/ka:
 - nemá vlastní příjem, je nezdaniitelná část rovna rozdílu mezi částkou 13 001,438 a čtvrtiny základu daně,
 - má vlastní příjem, je nezdaniitelná část rovna rozdílu 13 001,438 a čtvrtiny základu daně, přičemž se navíc odčítá vlastní příjem manžela/ky.

Do vlastního příjmu manželky se započítávají nemocenské dávky, mateřská dávka a všechny druhy důchodů.

Další možnou nezdaniitelnou částí základu daně jsou příspěvky na důchodové spoření, která je stanovena na 180 € za zdaňovací období. Lze uplatňovat pouze ročně při splnění daných podmínek. Pokud dojde k porušení podmínek nebo k předčasnému vyplacení, musí si o veškerou uplatněnou nezdaniitelnou část zvýšit základ daně.

Na prokazatelně zaplacené služby související s lázeňskou péčí, které poplatník vynaložil v přírodních léčebných lázních či lázeňských léčebnách, může využít nezdaniitelnou část základu daně ve výši 50 € ročně. Tuto částku může využít i na manžela/ku, pokud ji už

nevyužívá ve svém daňovém přiznání a na vyživované dítě, pokud ji na něj nevyužívá druhý z rodičů.

Jak již bylo naznačeno v kapitole 3.1, od roku 2013 jsou na Slovensku zavedeny dvě progresivní sazby daně. Sazba 19 % je použita z té části základu daně, která nepřesahuje 176,8násobek životního minima a sazba 25 % z té části základu daně, která přesahuje 176,8násobek životního minima. Tyto sazby jsou stejné pro zaměstnance i podnikající osoby.

Pomocí sazby daně a daňového základu je vypočtená výsledná daňová povinnost, která je v případě zaměstnance snížena o zaplacené zálohy na dani. Poté se výsledná částka upravuje o daňové bonusy. Pojem daňový bonus upravuje § 33 ZoDP, kde jsou vymezeny podmínky pro uplatnění.

Daňový bonus je forma daňového zvýhodnění, kterého může poplatník daně využít, pokud žije s vyživovaným dítětem ve společně hospodařící domácnosti. Toto zvýhodnění může zaměstnanec uplatnit jak měsíčně (viz kapitola 3.1) nebo ročně. U OSVČ dochází vždy jen k ročnímu uplatnění. Výše bonusu snižuje již vypočtenou daň.

Od roku 2019 je výše daňového zvýhodnění na jedno nezaopatřené dítě 266,04 € ročně. Od 1. 4. 2019 platí dvojnásobná částka pro dítě, které nedovršilo 6 let věku. Tento zvýhodněný bonus je možné naposled uplatnit v měsíci, ve kterém dítě dovrší 6 let.

Aby mohl být daňový bonus využit, musí poplatník daně dosáhnout alespoň 6násobku minimální mzdy. V roce 2019, kdy minimální mzda činí 520 € je tato hranice 3.120 €. Na tohle zvýhodnění nemá nárok pobíratel invalidního důchodu. Daňový bonus může využívat pouze jeden z rodičů, přičemž záleží na vzájemné dohodě. Nárok vzniká narozením dítěte a končí ve věku 25 let, pokud se soustavně připravuje na povolání denním studiem na střední či vysoké škole.

Další přímou daňovou úlevou je daňový bonus na zaplacené úroky z hypotečního úvěru. Stejně jako o předcházejícího bonusu dochází ke snížení již vypočtené daně. Vztahuje se na smlouvy uzavřené po 31.12.2017. Výše daňového zvýhodnění tvoří 50 % zaplacených úroků v příslušném zdaňovacím období, maximálně 400 € za rok. Přitom poplatník daně musí být ve věku 18-35 let ke dni podání žádosti o úvěr a jeho průměrný měsíční příjem uvedený v žádosti nesmí být vyšší než 1,3 násobek průměrné měsíční mzdy.

Po odečtení daňových bonusů zjistíme výslednou daňovou povinnost nebo výši vrácené daně.

4. Analýza a komparace rozdílů ve zdaňování

V této kapitole jsou teoretické skutečnosti převedeny a zobrazeny na základních praktických příkladech se kterými se poplatník DPFO může v reálném životě setkat. Jelikož daň z příjmů fyzických osob dohromady s povinným pojistným tvoří více než 51 % daňových příjmů státní pokladny (2018), má tedy způsob výběru velký vliv na státní rozpočet.

Cílem je zjištění daňové zátěže u zaměstnanců a OSVČ a to, jak se podle výše příjmů tato procentní daňová zátěž mění. Výpočty jsou provedeny dle české i slovenské legislativy a následně porovnány. Z vyzdvihnutých hlavních rozdílů a jejich dopadů na výslednou daňovou povinnost bude provedeno hodnocení v závěru diplomové práce.

4.1 Praktická aplikace zdaňování zaměstnanců v ČR

Z teoretické části víme, že sazba daně z příjmů v ČR je 15 %. To ovšem neznamená, že zdanění je rovné. Díky existenci daňových slev a zvýhodnění, které jsou ve stejné výši pro všechny, dochází k jisté progresivitě zdanění. Od určité výše příjmů navíc dochází k 7% solidárnímu zvýšení daně a zároveň k dosažení maxima u odvodu sociálního pojištění.

Porovnávat budeme čtyři různě vysoké hrubé mzdy. Nejdříve vypočítáme veškeré odvody zaměstnanci, který pracuje na zkrácený úvazek, dále zaměstnanci s minimální a také s průměrnou mzdou a poté zaměstnanci, který dosáhl příjmů pro povinnost odvodu solidárního zvýšení daně a zároveň maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění.

4.1.1 Zaměstnanec pracující na zkrácený úvazek s příjmem nižším než minimální mzda

Zaměstnanec pracující za minimální mzdu, tj. 79,80 Kč za odpracovanou hodinu, má se zaměstnavatelem sjednán pracovní poměr na 80 hodin měsíčně. Jde o zkrácený úvazek. Jelikož se jedná o jediný zdanitelný příjem zaměstnance a není osobou, za kterou odvádí zdravotní pojištění stát, je povinen odvádět povinné zdravotní pojištění v minimální výši, tzn. z minimální mzdy. Díky této skutečnosti se celkové daňové zatížení jeho příjmu zvýší. Předpokládáme využití základní slevy na poplatníka. Výpočet čisté mzdy je uveden v tabulce 4.1.

Tab. 4.1: Výpočet čisté mzdy při zkráceném pracovním úvazku

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	$80 \cdot 79,80$	6.384
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$6.384 \cdot 0,09$	575

sociální pojištění za zaměstnavatele	$6.384 \cdot 0,25$	1.596
superhrubá mzda	$6.384 + 575 + 1.596$	8.555
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	8.600
daň	$8.600 \cdot 0,15$	1.290
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě (nelze do mínusu)	$1.290 - 2.070$	0
zdravotní pojištění za zaměstnance	$13.350 \cdot 0,135 - 575$	1.228
sociální pojištění za zaměstnance	$6.384 \cdot 0,065$	415
čistá mzda	$6384 - 0 - 1.228 - 415$	4.741
výše odvodů za zaměstnance	$1.228 + 415$	1.643
celková výše odvodů	$1.643 + 575 + 1.596$	3.814

Zdroj: vlastní zpracování

Z výpočetní tabulky zjistíme, že celkové náklady zaměstnavatele na tohoto zaměstnance činí 8.555 Kč. Z této částky je celkem odvedeno 3.814, tj. 44,6 %. Existence slevy na poplatníka mu zajistila nulovou daňovou zálohu. Pokud budeme vycházet z hrubé mzdy, daňové zatížení vč. odvodů na povinné pojištění zaměstnance tvoří 1.643 Kč, tj. 25,7 %. Z tohoto příkladu můžeme vyvodit, že díky minimálnímu povinnému odvodu na zdravotní pojištění je celkové daňové zatížení vč. povinného pojištění v poměru s celkovými náklady na zaměstnance velice vysoké.

4.1.2 Zaměstnanec s příjmem ve výši minimální mzdy

V tabulce 4.2 je uveden výpočet čisté mzdy a povinných odvodů u zaměstnance, který pracuje na plný úvazek za minimální mzdu, tj. 13.350 Kč (2019). Tento zaměstnanec využívá pouze základní slevu na dani na poplatníka.

Tab. 4.2: Výpočet čisté mzdy při minimální mzdě

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	13.350
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$13.350 \cdot 0,09$	1.202

sociální pojištění za zaměstnavatele	$13.350 \cdot 0,25$	3.338
superhrubá mzda	$13.350 + 1.202 + 3.338$	17.890
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	17.900
daň	$17.900 \cdot 0,15$	2.685
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě	$2.685 - 2.070$	615
zdravotní pojištění za zaměstnance	$13.350 \cdot 0,045$	601
sociální pojištění za zaměstnance	$13.350 \cdot 0,065$	868
čistá mzda	$13.350 - 615 - 601 - 868$	11.266
výše odvodů za zaměstnance	$615 + 601 + 868$	2.084
celková výše odvodů	$2.084 + 1.202 + 3.338$	6.624

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 4.2 vyplývá, že celkové náklady na zaměstnance s minimální mzdou činí pro zaměstnavatele 17.890 Kč. Z této částky je odvedeno 6.624 Kč, tj 37 %. I poplatník s minimální mzdou již odvádí zálohu na dani, v případě využití pouze základní slevy na poplatníka. Zaměstnanec z hrubé mzdy odvede celkem 2.084 Kč, tj. 15,6 %. V porovnání s předchozím příkladem je procentní daňové zatížení nižší, jelikož je zdravotní pojištění odváděno ze skutečné hrubé mzdy. Zaměstnanci po všech povinných odvodech zůstane z hrubé mzdy 84,4 % v podobě čisté mzdy.

4.1.3 Zaměstnanec s příjmem ve výši průměrné mzdy

Pro srovnání s ostatními příklady je v následující tabulce 4.3 vypočtena čistá mzda zaměstnance s průměrnou mzdou, tj. 32.699 Kč (2019), která je stanovena dle nařízení vlády č. 213/2018 Sb.. Tento poplatník daně z příjmu využívá také pouze základní slevu na poplatníka.

Tab. 4.3: Výpočet čisté mzdy při průměrné mzdě

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	32.699
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$32.699 \cdot 0,09$	2.943

sociální pojištění za zaměstnavatele	$32.699 \cdot 0,25$	8.175
superhrubá mzda	$32.699 + 2.943 + 8.275$	43.817
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	43.900
daň	$43.900 \cdot 0,15$	6.585
sleva na dani na poplatníka	-	2070
daň po slevě	$6.585 - 2.070$	4.515
zdravotní pojištění za zaměstnance	$32.699 \cdot 0,045$	1.472
sociální pojištění za zaměstnance	$32.699 \cdot 0,065$	2.126
čistá mzda	$32.699 - 4.515 - 1.472 - 2.126$	24.586
výše odvodů za zaměstnance	$4.515 + 1.472 + 2.126$	8.113
celková výše odvodů	$8.113 + 2.943 + 8.175$	19.231

Zdroj: vlastní zpracování

Zaměstnanec s průměrnou mzdou v ČR přijde zaměstnavatele na 43.817 Kč. Veškeré odvody z nákladů na práci činí 19.231 Kč, tj. 43,9 %. Oproti zaměstnanci s minimální mzdou jsou odvody u zaměstnance s průměrnou mzdou o 6,9 procentních bodů vyšší. Je to způsobeno daňovou slevou, která je stejná pro všechny poplatníky. Zde je dokázáno, že i když je sazba daně z příjmů rovná, tedy pro všechny ve výši 15 % ze základu daně, dochází k jisté progresivitě zdanění. Zaměstnanci pobírající průměrnou měsíční mzdu při využití základní slevy na poplatníka zůstane 75,2 % z hrubé mzdy. Daňové zatížení hrubé mzdy je tedy ve výši 24,8 %.

4.1.4 Zaměstnanec s nadprůměrnou mzdou se solidárním zvýšením daně

Pro srovnání je proveden v následující tabulce 4.4 výpočet čisté mzdy zaměstnance, který díky své nadprůměrné mzdě podléhá solidárnímu zvýšení daně. Již při překročení 4násobku průměrné měsíční mzdy, tedy 130.796 Kč, je povinen zaměstnavatel vypočítat a odvést zaměstnanci solidární zvýšení daně. Pro tento příklad zvolíme hrubou měsíční mzdu ve výši 165.000 Kč.

Tab. 4.4: Výpočet čisté mzdy při nadprůměrné mzdě

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	165.000

zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$165.000 \cdot 0,09$	14.850
sociální pojištění za zaměstnavatele	$165.000 \cdot 0,25$	41.250
superhrubá mzda	$165.000 + 14.850 + 41.250$	221.100
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	221.100
daň	$221.100 \cdot 0,15$	33.165
solidární zvýšení daně	$(165.000 - 130.796) \cdot 0,07$	2.395
celková daň	$33.165 + 2.395$	35.560
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě	$35.560 - 2.070$	33.490
zdravotní pojištění za zaměstnance	$165.000 \cdot 0,045$	7.425
sociální pojištění za zaměstnance	$165.000 \cdot 0,065$	10.725
čistá mzda	$165.000 - 33.490 - 10.725 - 7.425$	113.360
výše odvodů za zaměstnance	$33.490 + 10.725 + 7.425$	51.640
celková výše odvodů	$51.640 + 14.850 + 41.250$	107.740

Zdroj: vlastní zpracování

U zaměstnance s nadprůměrnou mzdou tvoří celkové náklady pro zaměstnavatele 221.100 Kč. Z této částky je celkem odvedeno 107.740 Kč, tj. 48,7 %. Hlavně díky existenci solidárního zvýšení daně se oproti zaměstnanci s průměrnou mzdou zvýšilo daňové zatížení celkových nákladů zaměstnance s nadprůměrnou mzdou o 4,8 procentních bodů. Tomuto zaměstnanci zůstane z hrubé mzdy 68,7 %. Daňové zatížení hrubé mzdy je tedy 31,3 %.

Pokud bude mít zaměstnanec po celý rok hrubý příjem 165.000 Kč měsíčně, dojde u něj v průběhu roku k překročení maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění, které je pro rok 2019 ve výši 1.569.552 Kč, tj. $48 \cdot 32.699$ Kč. V této situaci dojde k překročení v 10. měsíci. V následujících tabulkách 4.5 a 4.6 bude vypočtena čistá mzda a odvody v 10., 11. a 12. měsíci.

Tab. 4.5: Výpočet čisté mzdy při nadprůměrné mzdě v 10. měsíci

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	165.000

zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$165.000 \cdot 0,09$	14.850
sociální pojištění za zaměstnavatele	$(1.569.552 - 165.000 \cdot 9) \cdot 0,25$	21.138
superhrubá mzda	$165.000 + 14.850 + 21.138$	200.988
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	201.000
daň	$201.000 \cdot 0,15$	30.150
solidární zvýšení daně	$(165.000 - 130.796) \cdot 0,07$	2.395
celková daň	$30.150 + 2.395$	32.545
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě	$32.545 - 2.070$	30.475
zdravotní pojištění za zaměstnance	$165.000 \cdot 0,045$	7.425
sociální pojištění za zaměstnance	$(1.569.552 - 165.000 \cdot 9) \cdot 0,065$	5.496
čistá mzda	$165.000 - 30.475 - 7.425 - 5.496$	121.604
výše odvodů za zaměstnance	$30.475 + 7.425 + 5.496$	43.396
celková výše odvodů	$43.396 + 14.850 + 21.138$	79.384

Zdroj: vlastní zpracování

Již v 10. měsíci vidíme znatelný rozdíl na superhrubé mzdě zaměstnance, tedy celkových nákladech zaměstnavatele na zaměstnance, i když je hrubá mzda stále stejná. Nyní činí celková výše odvodů 79.384 Kč, tj. 39,5 %. Díky maximálnímu vyměřovacímu základu, který byl v tomto měsíci překročen, došlo k odvodu sociálního pojištění pouze z částky 84.552 Kč, tj. $1.569.552 - 165.000 \cdot 9$ měsíců. V dalších měsících tohoto roku již sociální pojištění odvádět nebude. Tuto ztrátu na odvodech částečně kompenzuje právě solidární zvýšení daně.

Pro celistvost je v následující tabulce 4.6 zobrazen výpočet odvodů a čisté mzdy tohoto zaměstnance v 11. a 12. měsíci.

Tab. 4.6: Výpočet čisté mzdy při nadprůměrné mzdě v 11. a 12. měsíci

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	165.000

zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$165.000 \cdot 0,09$	14.850
sociální pojištění za zaměstnavatele	-	0
superhrubá mzda	$165.000 + 14.850 + 0$	179.850
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	179.900
Daň	$171.300 \cdot 0,15$	25.695
solidární zvýšení daně	$(165.000 - 130.796) \cdot 0,07$	2.395
celková daň	$25.695 + 2.395$	28.090
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě	$28.090 - 2.070$	26.020
zdravotní pojištění za zaměstnance	$165.000 \cdot 0,045$	7.425
sociální pojištění za zaměstnance	-	0
čistá mzda	$165.000 - 26.020 - 7.425$	131.555
výše odvodů za zaměstnance	$26.020 + 7.425$	33.445
celková výše odvodů	$33.445 + 14.850$	48.295

Zdroj: vlastní zpracování

V měsících, kdy již není povinnost odvádět sociální pojištění jak za zaměstnavatele, tak za zaměstnance, činí celkové náklady na mzdu 179.850 Kč. Z této superhrubé mzdy je celkem odvedeno 48.295 Kč, tj. 26,9 %. Z tohoto výpočtu můžeme vyvodit, že ve chvíli překročení maximálního vyměřovacího základu procentní daňová zátěž viditelně poklesne a zaměstnanci zbývá z hrubé mzdy 79,7 % v podobě čisté mzdy, což je více, než kolik zbývá zaměstnanci s průměrnou mzdou (75,2 %).

4.1.5 Srovnání jednotlivých příjmů

Abychom mohli mezi sebou porovnat jednotlivé hrubé mzdy a jejich povinné odvody, zobrazíme si pro přehlednost výsledky v následující tabulce 4.7.

Tab. 4.7: Srovnání jednotlivých měsíčních hrubých mezd zaměstnanců

HM v Kč	6.384	13.350	32.699	165.000 (1. – 9. měsíc)	165.000 (10. měsíc)	165.000 (11. a 12. měsíc)
SHM v Kč	8.555	17.890	43.817	221.100	200.988	179.850
čistá mzda v Kč	4.741	11.266	24.586	113.360	121.604	131.555
ČM/HM	74,3 %	84,4 %	75,2 %	68,7 %	73,7 %	79,7 %
celkové odvody v Kč	3.814	6.624	19.231	107.740	79.384	48.295
celkové odvody/SHM	44,6 %	37 %	43,9 %	48,7 %	39,5 %	26,9 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky můžeme vyvodit, že procentuálně největší daňovou zátěž podstupují osoby, které pracují na zkrácený úvazek, a to z důvodu stanoveného minimálního vyměřovacího základu pro zdravotní pojištění. Čím více si osoby, za které neplatí zdravotní pojištění stát, vydělají, tím menší jsou celkové odvody v poměru se superhrubou mzdou. Tato skutečnost se začne měnit ve chvíli, kdy dosáhneme minimální mzdy. Jelikož vypočtenou daňovou povinnost základní sleva na poplatníka již nepokryje, začíná se nám procentuální daňová zátěž se zvyšujícími se příjmy zvyšovat také.

Vysoké daňové zatížení doléhá na osoby s nadprůměrnými příjmy, které překročily měsíční hranici pro odvod solidárního zvýšení daně, ale prozatím nedosáhly na maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění. Skoro 50 % ze superhrubé mzdy je odvedeno zaměstnanci v těchto měsících. To je však po překročení tohoto limitu kompenzováno v podobě nulového odvodu na sociální pojištění.

Abychom mohli zaměstnance s nadprůměrnými příjmy, ze kterých je odváděno solidární zvýšení daně, porovnat s ostatními, provedeme roční průměr celkových procentních odvodů. Tento průměr vychází na 44,3 %, čímž se přibližujeme k podobnému číslu jako u zdanění průměrné mzdy.

Pokud nebudeme uvažovat o zkrácených úvazcích, nejvíce daňově zatíženy jsou osoby s příjmem, které jen těsně nepřekročí 48násobek průměrné mzdy ročně, tj. 4násobek průměrné mzdy měsíčně, za předpokladu využití základní slevy na poplatníka.

4.1.6 Zaměstnanec využívající služební automobil pro soukromé účely

Pokud zaměstnanec využívá služební automobil i pro soukromé účely, ZDP stanovuje tento benefit za nepeněžitý příjem, který musí být zdaněn. Zdaňuje se prostřednictvím hrubé mzdy, ke které se přičítá 1 % ze vstupní ceny vozidla, nejméně však tato částka musí činit 1.000 Kč. Tento postup je stejný po celou dobu využívání automobilu. Ukázkový výpočet je proveden v následující tabulce za předpokladu, že zaměstnancova hrubá mzda je rovna průměrné mzdě a vstupní cena vozidla byla 300.000 Kč.

Tab. 4.8: Výpočet čisté mzdy při využívání služebního automobilu i k soukromým účelům

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	$32.699 + 3.000$	35.699
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$35.699 \cdot 0,09$	3.213
sociální pojištění za zaměstnavatele	$35.699 \cdot 0,25$	8.925
superhrubá mzda	$35.699 + 3.213 + 8.925$	47.837
základ daně		47.900
daň	$47.900 \cdot 0,15$	7.185
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě	$7.185 - 2.070$	5.115
zdravotní pojištění za zaměstnance	$35.699 \cdot 0,045$	1.607
sociální pojištění za zaměstnance	$35.699 \cdot 0,065$	2.321
čistá mzda	$32.699 - 5.115 - 1.607 - 2.321$	23.656
výše odvodů za zaměstnance	$5.115 + 1.607 + 2.321$	9.043
celková výše odvodů	$9.043 + 3.213 + 8.925$	21.181

Zdroj: vlastní zpracování

Jak můžeme vyčíst z tabulky výše, celý tento nepeněžitý příjem podléhá jak povinnému pojistnému za zaměstnance i za zaměstnavatele, tak 15% dani. I když je automobil postupně opotřebován, výše přičitatelná k hrubé mzdě se nemění. Díky tomuto benefitu je celkově odvedeno o 1.950 Kč více.

Dle slovenských zákonů se tato situace řeší jinak. Srovnání provedeme v další kapitole.

4.1.7 Zaměstnanci s různými druhy příjmů využívající daňové zvýhodnění

Jednou z forem podpory rodin s dětmi ze strany státu je daňové zvýhodnění. Zatímco v roce 2014 byla částka daňového zvýhodnění pro všechny děti poplatníka stejná, v roce 2015 začalo postupné zvyšování s tím, že jsou částky pro první tři děti odlišné. Na případné další děti je výše daňového zvýhodnění stejná jako u třetího dítěte. S daňovým zvýhodněním oproti slevě na dani se může poplatník dostat do mínusu, tudíž získat daňový bonus. Tento maximální daňový bonus činí 5.025 Kč měsíčně.

Jako příklad zvolíme poplatníky s minimální, průměrnou a nadprůměrnou mzdou. Pro možnost srovnání stanovíme, že využívají základní slevu na poplatníka a mají 2 nezaopatřené děti, na které využívají daňové zvýhodnění. Jedno z dětí je držitelem průkazu ZTP/P.

Zaměstnanec si musí určit pořadí svých dětí ve formuláři Prohlášení k dani. Jelikož u dítěte s průkazem ZTP/P je daňové zvýhodnění zdvojnásobeno, je optimální ho zařadit na druhou pozici, u které je částka vyšší.

Prvním příkladem je zaměstnanec s minimální mzdou, viz tabulka 4.9.

Tab. 4.9: Zaměstnanec s minimální mzdou a daňovým zvýhodněním

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	13.350
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$13.350 \cdot 0,09$	1.202
sociální pojištění za zaměstnavatele	$13.350 \cdot 0,25$	3.338
superhrubá mzda	$13.350 + 1.202 + 3.338$	17.890
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	17.900
daň	$17.900 \cdot 0,15$	2.685
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě	$2.685 - 2.070$	615
daňové zvýhodnění na 1. dítě	$15.204 : 12$	1.297
daňové zvýhodnění na 2. dítě (ZTP/P)	$19.404 : 12 \cdot 2$	3.234
daňový bonus	$1.297 + 3.234 - 615$	3.916

zdravotní pojištění za zaměstnance	$13.350 \cdot 0,045$	601
sociální pojištění za zaměstnance	$13.350 \cdot 0,065$	868
čistá mzda	$13.350 + 3.916 - 601 - 868$	15.797
výše odvodů za zaměstnance	$-3.916 + 601 + 868$	-2.447
celková výše odvodů	$-2.447 + 1.202 + 3.338$	2.093

Zdroj: vlastní zpracování

Na tomto příkladu vidíme, že v případě daňového zvýhodnění se můžeme dostat s čistou mzdou nad hrubou mzdu. Tato forma podpory je pozitivní, jelikož nejde čistě o sociální dávku a motivuje občany k práci. Musí být vždy splněny veškeré podmínky. Zaměstnanec musí mít roční hrubý příjem minimálně ve výši 6násobku minimální mzdy, aby mohl daňové zvýhodnění na děti uplatnit. Zaměstnavateli se ale celkové náklady na zaměstnance nijak nezmění. Celkové odvody po zohlednění zvýhodnění činí 2.093 Kč, tj. 11,7 % ze superhrubé mzdy. To je tedy o 25,3procentních bodů méně než u poplatníka bez daňového bonusu. Zaměstnanec získá 118,3 % své hrubé mzdy.

Dalším příkladem je zaměstnanec s průměrnou mzdou, viz tabulka 4.10.

Tab. 4.10: Zaměstnanec s průměrnou mzdou a daňovým zvýhodněním

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	32.699
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$32.699 \cdot 0,09$	2.943
sociální pojištění za zaměstnavatele	$32.699 \cdot 0,25$	8.175
superhrubá mzda	$32.699 + 2.943 + 8.275$	43.817
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	43.900
daň	$43.900 \cdot 0,15$	6.585
sleva na dani na poplatníka	-	2070
daň po slevě	$6.585 - 2.070$	4.515
daňové zvýhodnění na 1. dítě	$15.204 : 12$	1.297
daňové zvýhodnění na 2. dítě (ZTP/P)	$19.404 : 12 \cdot 2$	3.234

daňový bonus	$- 4.515 + 1.297 + 3.234$	16
zdravotní pojištění za zaměstnance	$32.699 \cdot 0,045$	1.472
sociální pojištění za zaměstnance	$32.699 \cdot 0,065$	2.126
čistá mzda	$32.699 + 16 - 1.472 - 2.126$	29.117
výše odvodů za zaměstnance	$-16 + 1.472 + 2.126$	3.582
celková výše odvodů	$3.582 + 2.943 + 8.175$	14.700

Zdroj: vlastní zpracování

I zaměstnanec s průměrnou mzdou v tomto případě dosáhne na daňový bonus a neodvádí tedy žádnou daň. Při zohlednění daňového bonusu odvede ze své hrubé mzdy 3.582 Kč, tj. 11 % a celková výše odvodů činí 14.700, tj. 33,5 %, což je o 10,4procentních bodů méně při srovnání s bezdětným poplatníkem.

Dalším příkladem je zaměstnanec s nadprůměrnou mzdou, viz tabulka 4.12.

Tab. 4.12: Zaměstnanec s nadprůměrnou mzdou a daňovým zvýhodněním

	výpočet	částka v Kč
hrubá měsíční mzda	-	165.000
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$165.000 \cdot 0,09$	14.850
sociální pojištění za zaměstnavatele	$165.000 \cdot 0,25$	41.250
superhrubá mzda	$165.000 + 14.850 + 41.250$	221.100
základ daně	zaokrouhlení SHM na 100 ↑	221.100
daň	$221.100 \cdot 0,15$	33.165
solidární zvýšení daně	$(165.000 - 130.796) \cdot 0,07$	2.395
celková daň	$33.165 + 2.395$	35.560
sleva na dani na poplatníka	-	2.070
daň po slevě	$35.560 - 2.070$	33.490
daňové zvýhodnění na 1. dítě	$15.204 : 12$	1.297
daňové zvýhodnění na 2. dítě (ZTP/P)	$19.404 : 12 \cdot 2$	3.234
daň po zvýhodnění	$33.490 - 1.297 - 3.234$	28.959

zdravotní pojištění za zaměstnance	$165.000 \cdot 0,045$	7.425
sociální pojištění za zaměstnance	$165.000 \cdot 0,065$	10.725
čistá mzda	$165.000 - 28.959 - 7.425 - 10.725$	117.891
výše odvodů za zaměstnance	$28.959 + 7.425 + 10.725$	47.109
celková výše odvodů	$47.109 + 14.850 + 41.250$	103.209

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož je výše daňového zvýhodnění stanovena pevnou částkou, u zaměstnanců s nadprůměrnou mzdou se výše celkových procentních odvodů moc nezmění. Rozdíl celkových odvodů činí 2 procentní body oproti poplatníkovi bez daňového zvýhodnění.

Tímto příkladem jsme si ukázali, že daňové zvýhodnění je vestavěným nástrojem podporující rodiny s dětmi a poplatníci s podprůměrnými příjmy tuto výhodu zcela jistě pocítí na vyplacené mzdě.

4.2 Praktická aplikace zdaňování zaměstnanců v SR

Slovenské daňové zákony se v oblasti daní z příjmů fyzických osob liší hlavně v progresivních sazbách a základu daně. V této kapitole nastíníme různé příklady výpočtu čisté mzdy a odvodů včetně povinného pojistného. Výši příjmu zvolíme tak, abychom co nejlépe pochopili specifické příklady a mohli provést komparaci zdaňování na Slovensku a v České republice. Pro přepočty eur na koruny použijeme kurz ČNB 25,7 Kč/€ ze dne 2. 1. 2019

4.2.1 Zaměstnanec s minimální mzdou

Prvním příkladem v tabulce 4.13 je zaměstnanec pobírající minimální mzdu. Minimální mzda pro rok 2019 je na Slovensku ve výši 520 €, tj. 13.364 Kč, tudíž je víceméně stejná jako v ČR. U poplatníka předpokládáme využití nezdánitelné části základu daně na poplatníka, což je obdoba české základní slevy na dani.

Tab. 4.13: Výpočet čisté mzdy při minimální mzdě na Slovensku

	výpočet v €	částka v €	částka v Kč
hrubá mzda	-	520	13.364
odpočitatelná položka na zdravotní pojištění	$380 - (520 - 380) \cdot 2$	100	2.570

zdravotní pojištění za zaměstnance	$(520 - 100) \cdot 0,04$	16,8	432
sociální pojištění za zaměstnance	$520 \cdot 0,094$	48,88	1.256
nezdanitelná část základu daně	-	328,12	8.433
základ daně	$520 - 16,8 - 48,88 - 328,12$	126,2	3.243
daň	$126,2 \cdot 0,19$	23,98	616
čistá mzda	$520 - 16,8 - 48,88 - 23,98$	430,24	11.057
výše odvodů zaměstnance	$16,8 + 48,88 + 23,98$	89,66	2.304
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$520 \cdot 0,1$	52	1.336
sociální pojištění za zaměstnavatele	$520 \cdot 0,252$	131,04	3.368
celková výše odvodů	$89,66 + 52 + 131,04$	272,7	7.008

Zdroj: vlastní zpracování

Na rozdíl od České republiky, existuje na Slovensku tzv. odpočitatelná položka na zdravotní pojištění, která snižuje lidem s nízkými příjmy (hrubá mzda pod 570 €) vyměřovací základ povinného zdravotního pojištění. Logicky tedy odvedou méně a získají vyšší čistou mzdu. Při splnění podmínek si musí zaměstnanec sám písemně zažádat pomocí formuláře „Oznámenie zamestnanca na uplatnenie nároku na odpočítateľnú položku“, viz Příloha 5. Nejedná se tedy o automatické uplatnění. Nelze uplatnit u více zaměstnavatelů.

Velkým rozdílem oproti České republice je také v základu daně, kdy je naopak zdravotní a sociální pojištění potřeba nejdříve odečíst. Poté je ještě možnost odečtení nezdanitelné části základu daně na poplatníka. V ČR je tato výhoda v rámci slevy na dani na poplatníka.

Celkové náklady na zaměstnance včetně povinného pojistného za zaměstnavatele činí 703,04 € (18.068 Kč), ze kterých je odvedeno 272,7 € (7.008 Kč). To znamená, že celkové daňové zatížení včetně povinného pojištění tvoří 38,8 %.

Zatížení celkového nákladu na zaměstnance při minimální mzdě je oproti České republice o necelé 2 procentní body vyšší. I když se na první pohled může zdát, že když je daň počítána z nižšího základu daně díky odpočtu povinného pojistného, budou odvody vyšší, 19% daň a nižší základní úleva pro poplatníka to vyrovnává. O pár procentních bodů se liší i povinné pojistné, což určitě také hraje svou roli, přestože existuje možnost odpočitatelné položky na zdravotní pojištění.

4.2.2 Zaměstnanec s průměrnou mzdou

Dalším příkladem v tabulce 4.14 je zaměstnanec s průměrnou mzdou, která v roce 2018 na Slovensku dosáhla 1.013 € (26.034 Kč). Oproti české průměrné mzdě je znatelně nižší. Předpokládáme, že i tento zaměstnanec využívá nezdanitelnou část základu daně na poplatníka.

Tab. 4.14: Výpočet čisté mzdy při průměrné mzdě na Slovensku

	výpočet v €	částka v €	částka v Kč
hrubá mzda	-	1.013	26.034
odpočitatelná položka na zdravotní pojištění	není nárok	-	-
zdravotní pojištění za zaměstnance	$1.013 \cdot 0,04$	40,52	1.041
sociální pojištění za zaměstnance	$1.013 \cdot 0,094$	95,22	2.447
nezdanitelná část základu daně	-	328,12	8.433
základ daně	$1.013 - 40,52 - 95,22 - 328,12$	549,14	14.113
daň	$549,14 \cdot 0,19$	104,33	2.681
čistá mzda	$1.013 - 40,52 - 95,22 - 104,33$	772,93	19.864
výše odvodů zaměstnance	$40,52 + 95,22 + 104,33$	240,07	6.170
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$1.013 \cdot 0,1$	101,3	2.603
sociální pojištění za zaměstnavatele	$1.013 \cdot 0,252$	255,27	6.560

celková výše odvodů	240,07 + 101,3 + 255,27	596,64	15.334
---------------------	----------------------------	--------	--------

Zdroj: vlastní zpracování

U poplatníka s průměrnou mzdou činí celkové náklady zaměstnavatele 1.369.57 € (35.198 Kč). Z této částky je celkem odvedeno 596,64 € (15.334 Kč), tj. 43,6 %. Oproti poplatníkovi s minimální mzdou je odvedeno z celkových nákladů zaměstnavatele o 4,8 procentních bodů více. Důvodem je překročení limitu pro možnost odpočitatelné položky na zdravotní pojištění a fakt, že nezdánitelná část základu daně na poplatníka je fixní a s rostoucí mzdou se nemění.

Pokud srovnáme výši odvodů z celkových nákladů zaměstnavatele na zaměstnance s Českou republikou, dojdeme k zjištění, že při pobírání průměrných mezd jsou u Českých občanů lehce vyšší. Faktem zůstává, že oproti Slovenské republice, kde je průměrná mzda téměř rovna dvojnásobku minimální mzdy, je v České republice průměrná mzda 2,5krát vyšší než minimální mzda. Progresivita celkového daňového zatížení včetně povinného pojistného platí, i když nepřesáhneme limit pro vyšší daňovou sazbu.

4.2.3 Zaměstnanec s nadprůměrnou mzdou

Pro možnost srovnání výsledků s Českou republikou volíme i zde výši nadprůměrné mzdy jako cca 5násobek průměrné mzdy, tj. 5.065 €. Při předpokladu stejného příjmu po celý rok se dostaneme na roční příjem 60.780 €. Z tohoto důvodu zaměstnanec nebude uplatňovat nezdánitelnou část základu daně na poplatníka, jelikož při překročení ročního základu daně 36.256,37 € již zaměstnanec ztrácí možnost uplatnění této výhody, viz tabulka 4.15.

Tab. 4.15: Výpočet čisté mzdy při nadprůměrné mzdě na Slovensku

	výpočet v €	částka v €	částka v Kč
hrubá mzda	-	5.065	130.171
odpočitatelná položka na zdravotní pojištění	nemá nárok	-	-
zdravotní pojištění za zaměstnance	$5.065 \cdot 0,04$	202,6	5.207
sociální pojištění za zaměstnance	$5.065 \cdot 0,094$	476,11	12.236
nezdánitelná část základu daně	nemá nárok	0	0

základ daně	$5.065 - 202,6 - 476,11$	4.386,29	112.728
daň	$3.021,36 \cdot 0,19 + (4.386,29 - 3.021,36) \cdot 0,25$	915,29	23.523
čistá mzda	$5.065 - 202,6 - 476,11 - 915,29$	3.471	89.205
výše odvodů zaměstnance	$202,6 + 476,11 + 915,29$	1.594	40.966
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$5.065 \cdot 0,1$	506,5	13.017
sociální pojištění za zaměstnavatele	$5.065 \cdot 0,252$	1.276,38	32.803
celková výše odvodů	$1.594 + 506,5 + 1.276,38$	3.376,88	86.786

Zdroj: vlastní zpracování

U tohoto příkladu vidíme, jak se postupuje u klouzavě progresivní sazby daně. Základní princip je ten, že s vyšší sazbou daně se počítá pouze u částky převyšující hranici 3.021,36 €. Jiné specifika se v tomto příkladu nevyskytují.

Celková výše odvodů z celkových nákladů zaměstnavatele na zaměstnance činí 3.376,88, tj. 49,3 %. Tyto výsledky jsou srovnatelné s českým poplatníkem pobírajícím 5násobek průměrné mzdy před zdaněním, u něhož je to 48,7 %. V průběhu roku u něj však dochází k překročení maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění a toto číslo se postupně snižuje. V průměru je tedy tento nadprůměrný příjem u českého zaměstnance zatížen 44,3 % z celkových nákladů zaměstnavatele. U slovenského poplatníka při předpokladu stejné výše příjmu se však v průběhu roku daňová zátěž nemění.

4.2.4 Zaměstnanec s příjmy převyšujícími maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění

Pro ukázkou výpočtu čisté mzdy při překročení maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění (6.678 €) zvolíme hrubou mzdu zaměstnance ve výši 8.000 € (205.600 Kč), viz tabulka 4.16.

Tab. 4.16: Výpočet čisté mzdy při nadprůměrné mzdě na Slovensku při překročení limitu

	výpočet v €	částka v €	částka v Kč
hrubá mzda	-	8.000	205.600
odpočitatelná položka na zdravotní pojištění	nemá nárok	-	-
zdravotní pojištění za zaměstnance	$8.000 \cdot 0,04$	320	8.222
sociální pojištění za zaměstnance	$6.678 \cdot 0,094$	627,73	16.133
nezdánitelná část základu daně	nemá nárok	0	0
základ daně	$8.000 - 320 - 627,73$	7.052,27	181.243
daň	$3.021,36 \cdot 0,19 + (7.052,27 - 3.021,36) \cdot 0,25$	1.581,78	40.652
čistá mzda	$8.000 - 320 - 627,73 - 1.581,78$	5.470,49	140.591
výše odvodů zaměstnance	$1.581,78 + 320 + 627,73$	2.529,41	64.988
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$8.000 \cdot 0,1$	800	20.560
sociální pojištění za zaměstnavatele	$6.678 \cdot 0,244 + 8000 \cdot 0,008$	1.693,43	43.521
celková výše odvodů	$2.529,41 + 800 + 1.693$	5.022,84	129.087

Zdroj: vlastní zpracování

Z příkladu je zřejmé, že maximální vyměřovací základ u povinného sociálního pojištění odlehčí více zaměstnavateli, který odvede ze skutečné výše hrubé mzdy pouze úrazové pojištění, ke kterému se tento limit nevztahuje. U zaměstnance dojde paradoxně k vyššímu odvodu daňové zálohy, jelikož si od hrubé mzdy odečte menší částku a tím pádem méně sníží základ daně. O to více odvede na dani z příjmu.

Celkové náklady zaměstnavatele na tohoto zaměstnance jsou 10.493,43 €, ke kterým se vztahuje 5.022,84 € na odvodech, tj. 47,9 %. Nicméně zaměstnanci po veškerých odvodech

zůstane pouze 68,4 %. Hlavní příčinou je větší podíl základu daně, který již podléhá vyšší sazbě daně.

4.2.5 Srovnání jednotlivých příjmů

Pro přehledné srovnání využijeme následující tabulku 4.17.

Tab. 4.17: Srovnání jednotlivých příjmů na Slovensku

HM	520 € - 13.364 Kč		1.013 € - 26.034 Kč		5.065 € - 130.171 Kč		8.000 € - 205.600 Kč	
SHM	703,04	18.068	1.369,57	35.198	6.847,88	175.990	10.493,43	269.681
ČM	430,24	11.057	772,93	19.864	3.471	89.205	5.470,49	140.591
ČM/ HM	82,7 %		76,3 %		68,5 %		68,4 %	
celk. odvod	272,7	7.008	596,64	15.334	3.376,88	86.786	5.022,84	129.087
celk. odv./ SHM	38,8 %		43,6 %		48,7 %		47,9 %	

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vidíme jednoznačnou progresivitu zdanění. Snaha o daňovou úlevu pro nízkopříjmové poplatníky je viditelná na podílu čisté a hrubé mzdy zaměstnance s minimální mzdou. I tak ale odvody slovenského občana s minimální mzdou jsou vyšší než u českého. Velký skok vidíme také při překročení limitu pro vyšší sazbu daně z příjmů. I lidé s nadprůměrnými příjmy odvedou v Česku v konečné částce méně, než by odvedli na Slovensku.

4.2.6 Zaměstnanec využívající služební automobil pro soukromé účely

Jak již bylo naznačeno v teoretické části této práce, slovenské zákony se v tomto specifickém případě liší. V prvním roce je postup stejný jak v České republice, tak na Slovensku. Slovenským zaměstnancům se ale postupně výše nepeněžitého příjmu přičítajícího se k hrubé mzdě postupně snižuje až do 8. měsíce využívání tohoto benefitu, ve kterém tato povinnost končí.

Názorně si v následující tabulce 4.18 ukážeme 1. a 8. měsíc zdaňování hrubé mzdy zaměstnance, který pobírá průměrnou mzdu a využívá služební automobil, jehož vstupní cena činí 11.673 € (cca 300.000 Kč), i k osobním účelům.

Tab. 4.18: Výpočet čisté mzdy při využívání služebního automobilu i k soukromým účelům

	1. měsíc		8. měsíc	
	výpočet	částka v €	výpočet	částka v €
hrubá mzda	-	1.013	-	1.013
přičitatelná částka k hrubé mzdě	$11.673 \cdot 0,01$	116,73	$(11.673 \cdot 0,125) \cdot 0,01$	14,59
odpočitatelná položka na zdravotní pojištění	nemá nárok	0	nemá nárok	0
zdravotní pojištění za zaměstnance	$(1.013 + 116,73) \cdot 0,04$	45,18	$(1.013 + 14,59) \cdot 0,04$	41,1
sociální pojištění za zaměstnance	$(1.013 + 116,73) \cdot 0,094$	106,19	$(1.013 + 14,59) \cdot 0,094$	96,59
nezdanitelná část základu daně	-	328,12	-	328,12
základ daně	$1.013 + 116,73 - 45,18 - 106,19 - 328,12$	650,24	$1.013 + 14,59 - 41,1 - 96,59 - 328,12$	561,78
daň	$650,24 \cdot 0,19$	123,54	$561,78 \cdot 0,19$	106,73
čistá mzda	$1.013 - 123,54 - 45,18 - 106,19$	738,09	$1.013 - 106,73 - 41,1 - 96,59$	768,58
výše odvodů zaměstnance	$123,54 + 45,18 + 106,19$	274,91	$106,73 + 41,1 + 96,59$	244,42
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$(1.013 + 116,73) \cdot 0,1$	112,97	$(1.013 + 14,59) \cdot 0,1$	102,75
sociální pojištění za zaměstnavatele	$(1.013 + 116,73) \cdot 0,252$	284,69	$(1.013 + 14,59) \cdot 0,252$	258,95
celková výše odvodů	$274,91 + 112,97 + 284,69$	672,57	$244,42 + 102,75 + 258,95$	606,12

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vidíme, že při dodanění nepeněžního příjmu dojde k navýšení celkových odvodů na 672,57 €, což je o 75,93 € (1.951 Kč) více než při klasickém zdanění průměrné slovenské mzdy. Během prvních osmi měsíců se však tato částka snižuje a počínaje 9. měsícem je zdaňována opět pouze hrubá mzda.

Slovenský způsob zdaňování tohoto nepeněžitého benefitu je promyšlenější, jelikož se vozidlo postupem času opotřebovává a hodnota nepeněžitého příjmu je tím pádem menší, jelikož k soukromým účelům využíváme méně cenný automobil.

4.2.7 Zaměstnanci s různými druhy příjmů využívající daňové zvýhodnění

Také ve slovenských zákonech nalezneme podporu rodin s dětmi formou daňového bonusu. Oproti České republice je pro první a každé další dítě ve stejné výši.

Pro příklad a možnost částečného srovnání vypočítáme opět daňové zvýhodnění zaměstnanci s průměrnou mzdou, který má dvě nezaopatřené děti, z toho jedno je tělesně postižené (nemá nárok na invalidní důchod). Splnil veškeré podmínky a využívá obě daňová zvýhodnění.

Tab. 4.19: Zaměstnanec s minimální mzdou a daňovým zvýhodněním na Slovensku

	výpočet v €	částka v €	částka v Kč
hrubá mzda	-	1.013	26.034
odpočitatelná položka na zdravotní pojištění	není nárok	0	0
zdravotní pojištění za zaměstnance	$1.013 \cdot 0,04$	40,52	1.041
sociální pojištění za zaměstnance	$1.013 \cdot 0,094$	95,22	2.447
nezdánitelná část základu daně	-	328,12	8.433
základ daně	$1.013 - 40,52 - 95,22 - 328,12$	549,14	14.113
daň	$549,14 \cdot 0,19$	104,33	2.681
daňový bonus na děti	$2 \cdot 22,17$	44,34	1.140
konečná daň	$104,33 - 44,34$	59,99	1.541

čistá mzda	$1.013 - 40,52 - 95,22 - 59,99$	817,27	21.004
výše odvodů zaměstnance	$40,52 + 95,22 + 59,99$	195,73	5.030
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	$1.013 \cdot 0,1$	101,3	2.603
sociální pojištění za zaměstnavatele	$1.013 \cdot 0,252$	255,27	6.560
celková výše odvodů	$195,73 + 101,3 + 255,27$	552,3	14.194

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové náklady zaměstnavatele v tomto případě činí 1.369,57 € (35.198Kč), z kterých je odvedeno celkem 552,3 € (14.194 Kč), tj. 40,3 %. O 3,3 % je z celkových nákladů díky daňovému bonusu odvedeno méně. O 44,34 € (1.140 Kč) bude mít tento zaměstnanec vyšší čistou mzdu.

Oproti české legislativě je ale výše zvýhodnění nižší. Navíc zde nedochází k postupnému zvyšování u dalších dětí a také ke dvojnásobné částce u dítěte s tělesným postižením. Ve slovenském zákoně naopak není určena maximální výše daňového bonusu.

4.3 Praktická aplikace zdaňování OSVČ v České republice

Pro možnost srovnání zdaňování zaměstnanců a OSVČ budeme vycházet ze stejných částek. U zaměstnance to je hrubá mzda a u podnikatelského subjektu je to již rozdíl mezi příjmy a výdaji.

Jelikož OSVČ odvádí daň ročně, jako první příklad si uvedeme, že rozdíl mezi příjmy a výdaji činí 12násobek průměrné mzdy. Stejně jako zaměstnanec využívá pouze základní slevu na poplatníka. Pro přehlednost vložíme výpočet daně a povinného pojistného do následující tabulky 4.20.

Tab. 4.20: Výpočet čistého příjmu OSVČ I.

	výpočet	částka v Kč
příjmy - výdaje	$12 \cdot 32.699$	392.388
základ daně	zaokrouhlení na 100 ↓	392.300
daň	$392.300 \cdot 0,15$	58.845

sleva na dani	-	24.840
daň po slevách	58.845 – 24.840	34.005
zdravotní pojištění	0,5 · 392.388 · 0,135	26.487
sociální pojištění – povinné	0,5 · 392.388 · 0,292	57.289
celkové povinné odvody	34.005 + 26.487 + 57.289	117.781
příjmy po zdanění a povinných odvodech	392.388 – 117.781	274.607

Zdroj: vlastní zpracování

Základní rozdíl ve zdaňování zaměstnanců a OSVČ je v základu daně. Zatímco u zaměstnanců musí dojít k přičtení povinného pojistného placeného zaměstnavatelem, u OSVČ je základ daně pouze rozdíl příjmů a výdajů. Dalším rozdílem je, že vyměřovací základ u zdravotního i sociálního pojištění je 50 % základu daně, zatímco u zaměstnanců je to celá hrubá mzda.

Celkové povinné roční odvody podnikatelského subjektu jsou v tomto případě 117.781 Kč. Pokud to srovnáme se zaměstnancem s průměrnou mzdou, jehož celkové roční odvody ze základu daně jsou 230.772 Kč (12 · 19.231), je celkové daňové zatížení zaměstnanců včetně povinného zdravotního a sociálního pojištění skoro dvojnásobné.

Roční čistý příjem zaměstnance při hrubé mzdě 32.699 Kč činí 295.032 Kč. Zatímco u OSVČ 274.652 Kč. Proto je vhodné vypočítat, kolik OSVČ odvede za situace, kdy její čistý příjem po zdanění a povinných odvodech bude činit stejně jako u zaměstnance 295.032 Kč za rok. Výpočet je proveden v tabulce 4.21.

U přibližného určení základu daně vycházíme ze vzorce:

$$\text{čistý příjem} = ZD - (0,15 \cdot ZD - \text{sleva}) - 0,5 \cdot ZD \cdot 0,135 - 0,5 \cdot ZD \cdot 0,292$$

vzorec 4.1

Tab. 4.21: Výpočet základu daně a odvodů OSVČ z čistého příjmu

	výpočet	částka v Kč
čistý příjem po zdanění a povinných odvodech	-	295.032
ZD před zaokrouhlením	viz vzorec 4.1	424.478
ZD po zaokrouhlení	zaokrouhlení na 100 ↓	424.400
daň	424.400 · 0,15	63.660

sleva na poplatníka	-	24.840
daň po slevě	$63.660 - 24.840$	38.820
zdravotní pojištění	$424.478 \cdot 0,5 \cdot 0,135$	28.652
sociální pojištění	$424.478 \cdot 0,5 \cdot 0,292$	61.974
celkové odvody	$38.820 + 28.652 + 61.974$	129.446

Zdroj: vlastní zpracování

Z výpočtů tabulky 4.21 jsme zjistili, že pokud má dojít ke stejnému výsledku u čistého příjmu (295.032 Kč), musí mít OSVČ rozdíl mezi příjmy a výdaji ve výši 424.478 Kč. I když celkové odvody vzrostly o necelých 12.000 Kč, stále je to o hodně méně, než suma celkových odvodů odváděných za práci zaměstnance pracující za průměrnou mzdu. Největší vliv na to má poloviční vyměřovací základ u povinného pojistného.

Pro srovnání provedeme výpočet celkových odvodů OSVČ i u základu daně stanoveného jako 12násobek nadprůměrné mzdy, kdy dochází k překročení limitu pro solidární zvýšení daně.

Tab. 4.22: Výpočet čistého příjmu OSVČ II.

	Výpočet	částka v Kč
příjmy – výdaje	$12 \cdot 165.000$	1.980.000
základ daně	zaokrouhlení na 100 ↓	1.980.000
daň	$1.980.000 \cdot 0,15$	297.000
solidární zvýšení daně	$(1.980.000 - 1.569.552) \cdot 0,07$	28.732
sleva na dani	-	24.840
daň po slevách	$297.000 + 28.732 - 24.840$	300.892
zdravotní pojištění	$1.980.000 \cdot 0,5 \cdot 0,135$	133.650
sociální pojištění – povinné	$1.980.000 \cdot 0,5 \cdot 0,292$	289.080
celkové povinné odvody	$300.892 + 133.650 + 289.080$	723.622
příjmy po zdanění a povinných odvodech	$1.980.000 - 723.622$	1.256.378

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud u OSVČ stanovíme základ daně jako 12násobek nadprůměrné mzdy, kterou jsme použili i u výpočtu čisté mzdy zaměstnance, vyjdou celkové odvody poplatníka na 723.622 Kč.

Při tomto základu daně je podnikatelský subjekt povinen odvést solidární zvýšení daně, ale jelikož vyměřovací základ pro povinné pojistné tvoří $\frac{1}{2}$ základu daně, nedojde v tomto případě k překročení limitu pro maximální vyměřovací základ sociálního pojištění tak jako u zaměstnance. OSVČ zůstane 1.256.378 Kč po zdanění a povinných odvodech.

Oproti tomu z práce zaměstnance, který pobírá celý rok 165.000 Kč, je odvedeno za zdaňovací období 1.145.634 Kč, viz Tab. 4.7. Po veškerých odvodech mu zůstává 1.384.954 Kč.

4.4 Praktická aplikace zdaňování OSVČ ve Slovenské republice

V následujících příkladech si ukážeme výpočet roční daňové povinnosti a povinného pojistného OSVČ na Slovensku. Stejně jako v předcházející kapitole budeme vycházet ze stejné částky, a to 12 násobku hrubé mzdy zaměstnance, abychom byli schopni porovnat výši ročních odvodů. Předpokládáme, že vyměřovacím základem pro povinné pojistné je výše rozdílu mezi příjmy a výdaji.

Tab. 4.23: Výpočet odvodů OSVČ na Slovensku I.

	Výpočet	částka v €
příjmy – výdaje	$12 \cdot 1.013$	12.156
nezdanitelná část ZD	-	3.937,35
základ daně	$12.156 - 3.937,35$	8.218,65
Daň	$8.218,65 \cdot 0,19$	1.561,54
zdravotní pojištění	$12.156 \cdot 0,14$	1.701,84
sociální pojištění	$12.156 \cdot 0,3315$	4.029,71
celkové povinné odvody	$1.561,54 + 1.701,84 + 4.028,71$	7.292,09
příjmy po zdanění	$12.156 - 1.561,54$	10.594,46

Zdroj: vlastní zpracování

Zatímco za slovenského zaměstnance s průměrnou mzdou je za rok odvedeno 7.159,68 €, OSVČ odvede z 12násobku průměrné mzdy 7.292,09 €. Hlavním důvodem je jiný základ daně a následná daňová povinnost, jelikož u zaměstnance se základ daně snižuje o zdravotní a sociální pojištění strhávané z hrubé mzdy zaměstnance.

Oproti ČR je velkým rozdílem daňová uznatelnost povinného pojistného. Čeští daňoví poplatníci si ještě stále nemohou uplatnit výdaje na zdravotní a sociální pojištění a snížit si tím

základ daně. Největším rozdílem ovšem je, že české OSVČ odvádí pojistné pouze z 50% základu daně.

V následující tabulce 4.25 je stejný postup při 5násobku průměrné mzdy. Zde již dochází k výpočtu daně i se sazbou 25 %.

Tab. 4.24: Výpočet odvodů a čistého příjmu OSVČ na Slovensku II.

	Výpočet	částka v €
příjmy – výdaje	$12 \cdot 5.065$	60.780
nezdanitelná část ZD	nemá nárok	0
základ daně	-	60.780
daň	$36.256,37 \cdot 0,19 + (60.780 - 36.256,37) \cdot 0,25$	13.019,61
zdravotní pojištění	$60.780 \cdot 0,14$	8.509,2
sociální pojištění	$60.780 \cdot 0,3315$	20.148,57
celkové povinné odvody	$13.019,61 + 8.509,2 + 20.148,57$	41.677,38
příjmy po zdanění	$60.780 - 13.019,61$	47.760,39

Zdroj: vlastní zpracování

I zde jsme si ověřili, že OSVČ z takto stanoveného základu daně odvede na veškerých ročních povinných odvodech více, a to o 1.154,82 €.

V následující tabulce 4.26 si ukážeme výpočet odvodů a příjmu po zdanění u podnikatelského subjektu s nadprůměrnými příjmy, kterými překročí maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění.

Tab. 4.25: Výpočet odvodů a čistého příjmu OSVČ na Slovensku III.

	Výpočet	částka v €
příjmy – výdaje	$12 \cdot 8.000$	96.000
nezdanitelná část ZD	nemá nárok	0
základ daně	-	96.000
daň	$36.256,37 \cdot 0,19 + (96.000 - 36.256,37) \cdot 0,25$	21.824,61
zdravotní pojištění	$96.000 \cdot 0,14$	13.440
sociální pojištění	$2.213,75 \cdot 12$	26.565

celkové povinné odvody	21.824,61 + 13.440 + 26.565	61.829,61
příjmy po zdanění	96.000 – 21.824,61	74.175,39

Zdroj: vlastní zpracování

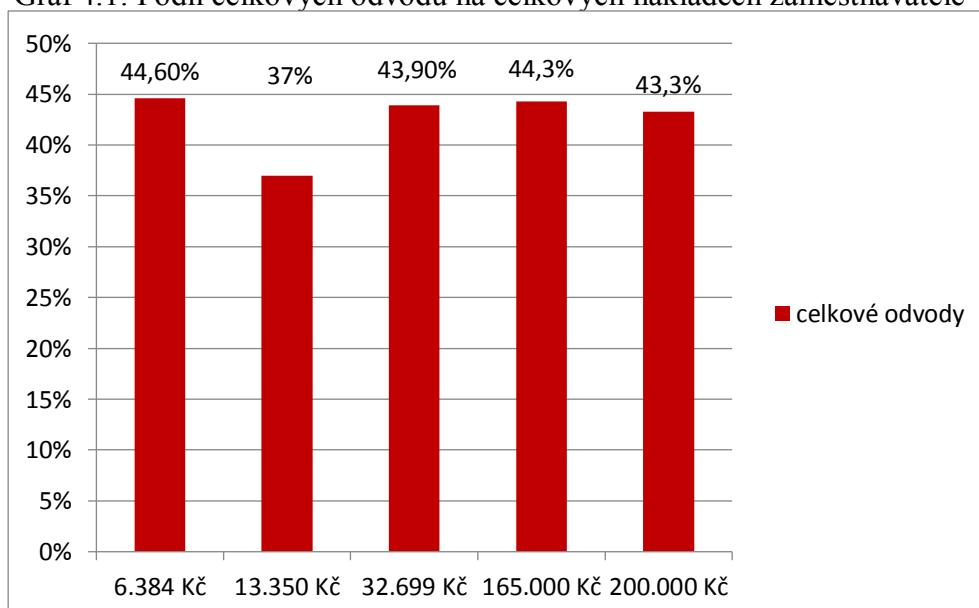
Z tabulky vidíme, že při takto nadprůměrných příjmech OSVČ ztrácí možnost využití nezdanitelného základu daně na poplatníka. Na druhou stranu je již překročeno maximum pro výpočet sociálního pojištění, a proto se počítá jako 12násobek maximálního povinného sociálního pojistného, které činí 2.213,75 €. Při srovnání se zaměstnanci odvede OSVČ z takto stanoveného rozdílu mezi příjmy a výdaji o 1.555,53 € více. Musíme si ale uvědomit, že zaplacené pojistné je daňově uznatelné a od rozdílu, který se rovná základu daně, již nic neodečítáme. Kdežto zaměstnanec od své hrubé mzdy odečítá pojistné a až následně dostává základ daně. Na Slovensku je tedy rozdíl mezi odvody živnostníků a zaměstnanců nižší než v České republice, pokud u obou vycházíme z roční částky ve výši 12násobku hrubé mzdy. I slovenské OSVČ mají možnost odvodu dobrovolného nemocenského pojištění a to 2 % z vyměřovacího základu. Vzniká mu tím nárok na dávku v nezaměstnanosti.

4.5 Srovnání výsledků

Abychom mohli výsledky lépe vyhodnotit, využijeme pro srovnání grafické znázornění jednotlivých druhů příjmů a příslušných odvodů, jak v České republice, tak na Slovensku.

Na následujícím grafu 4.1 vidíme vývoj celkových odvodů v procentech v závislosti na výši celkových měsíčních nákladů zaměstnavatele, které vynaložil za práci zaměstnance, do kterých počítáme výši daňové zálohy a povinné zdravotní a sociální pojištění.

Graf 4.1: Podíl celkových odvodů na celkových nákladech zaměstnavatele v ČR

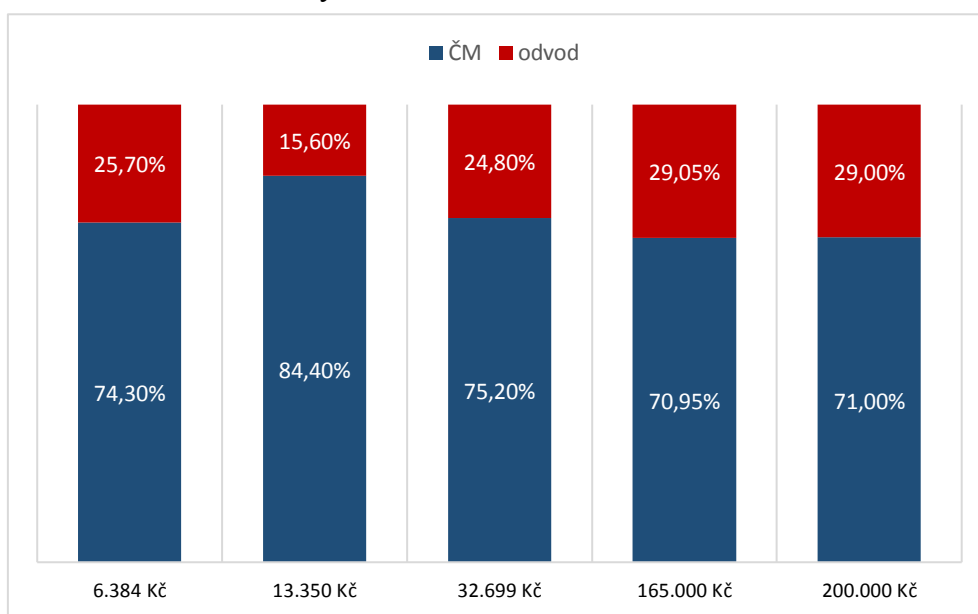

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu vidíme velké daňové zatížení u zaměstnance se zkráceným pracovním úvazkem, z důvodu stanoveného minimálního zdravotního pojištění. Nejmenšímu daňovému zatížení podléhá člověk s minimální mzdou, jelikož již odvádí zdravotní pojištění ze své hrubé mzdy a není mu strhnuta skoro žádná daňová záloha díky základní slevě na poplatníka. Od této mzdy se podíl odvodů k celkovým nákladům zvyšuje, a to až do chvíle překročení vyměřovacího základu pro sociální pojištění. Od této chvíle jdou procentuální odvody markantně dolů. Nicméně pro lepší srovnatelnost je u mzdy 165.000 Kč uveden roční průměr odvodů, jelikož první část roku odvádí nadprůměrné odvody a po překročení právě menší. Platí zde ale, že se i v průměru odvody s rostoucí mzdou procentuálně snižují. Pro ověření jsme dodatečně vypočetli průměrné měsíční odvody při hrubé mzdě 200.000 Kč. Tento výpočet dokazuje, že se s dále zvyšujícími příjmy bude procento odvodů snižovat.

V následujícím grafu 4.2 je zobrazen vývoj čisté mzdy v závislosti na zvyšování hrubé mzdy.

Graf 4.2: Podíl čisté mzdy a odvodů na hrubé mzdě v ČR

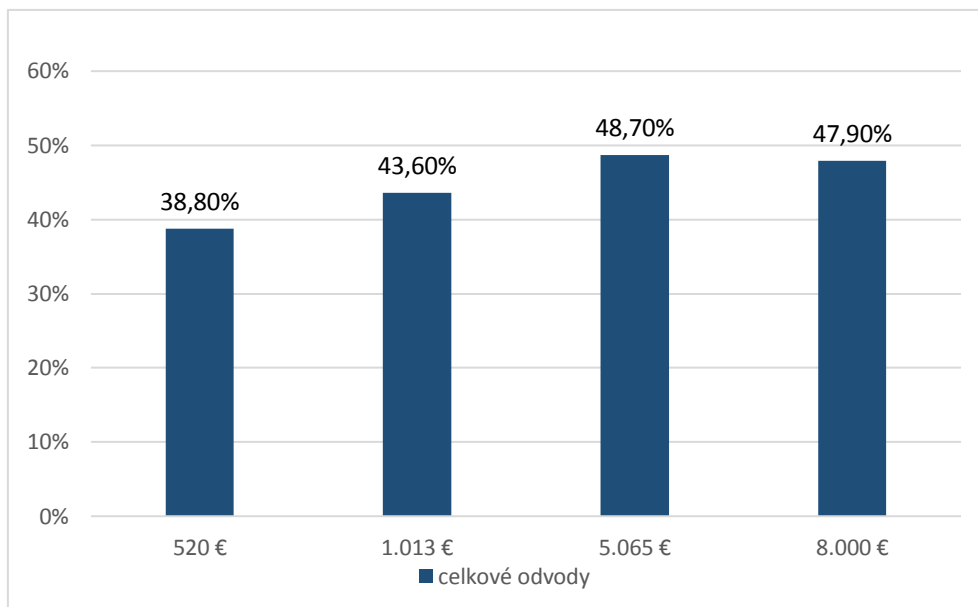
Zdroj: vlastní zpracování

I na čisté mzdě vidíme, že nejméně daňově zatížené jsou hrubé mzdy okolo minimální mzdy díky existence základní slevy na poplatníka. Zlom nastává opět při překročení maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění. V grafu máme ale pro lepší srovnatelnost průměr čisté mzdy za rok při stejné výši měsíční mzdy. Od překročení rozhodné částky čistá mzda s rostoucím příjmem roste. Pro ověření je dopočítána průměrná čistá mzda při stanovené hrubé mzdě 200.000 Kč. Nejen, že osoby s takto nadprůměrnými příjmy při

překročení neodvádí sociální pojištění, ale přirozeně mají i nižší základ daně, jelikož do něj zahrnují již pouze zdravotní pojištění. Tyto ztráty státního rozpočtu jsou do určité míry kompenzovány solidárním zvýšením daně.

I výsledky z příkladů dle slovenské legislativy dáme pro lepší přehlednost do grafu.

Graf 4.3: Podíl celkových odvodů na celkových nákladech zaměstnavatele ve SR

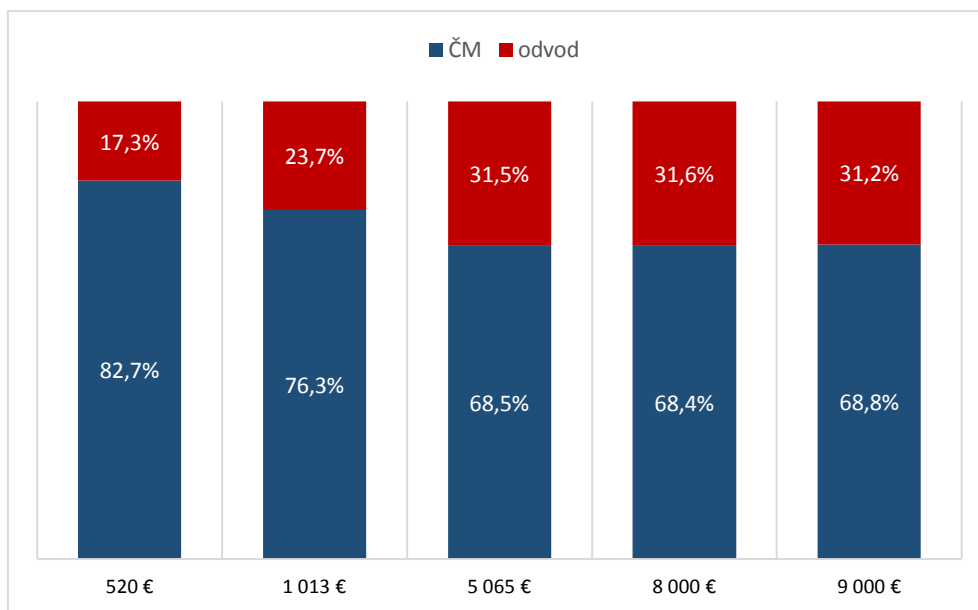

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu 4.3 vidíme, že na Slovensku je trend velice podobný. Nejdříve celkové procento odvodů roste a po překročení maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění začíná lehce klesat. Oproti České republice u našich sousedů dán i měsíční limit, tudíž nedochází k vysokým odvodům na začátku roku a k následnému poklesu odvodů, ale pokud je HM stále stejná, stejné jsou i srážky po celý rok. Nebylo zde zapotřebí počítat průměrné zatížení tak jako u předchozích grafů. I tak lze vyvodit, že celkové zatížení nákladů zaměstnavatele na zaměstnance je ve Slovenské republice větší než v České.

V následujícím grafu 4.4 porovnáme vývoj čistých mezd.

Graf 4.4: Podíl čisté mzdy a odvodů na hrubé mzdě ve SR

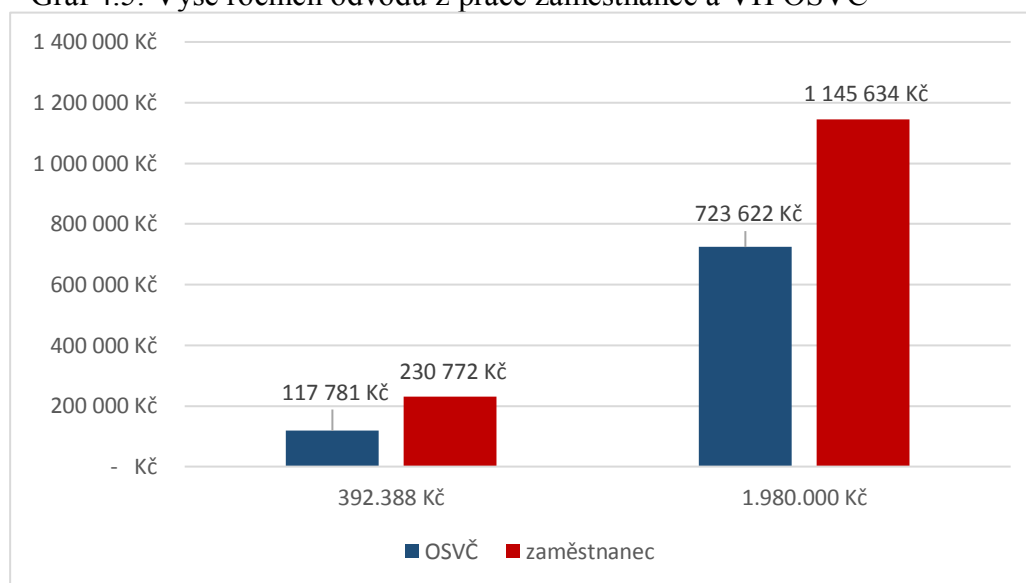
Zdroj: vlastní zpracování

I zde máme podobný trend jako v České republice, ale celkově jsou čisté mzdy u daných částek nižší. Hlavním důvodem jsou nižší daňová zvýhodnění a vyšší procento sazby daně.

Ve všech případech zaznamenaných na grafech jsme vycházeli ze situace, kdy poplatník daně využívá pouze základní slevu na poplatníka (v SK základní odpočitatelná položka od základu daně). Z teoretické části ovšem víme o dalších možnostech snížení základu daně či daňových zvýhodněních.

Nyní provedeme srovnání zdaňování zaměstnanců a OSVČ v následujícím grafu 4.5.

Graf 4.5: Výše ročních odvodů z práce zaměstnance a VH OSVČ

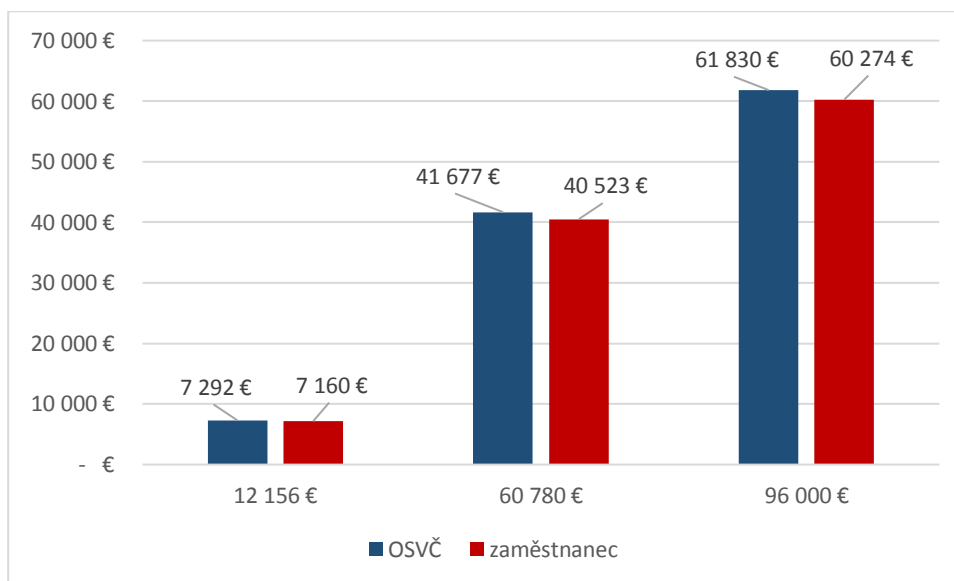
Zdroj: vlastní zpracování

V grafu vidíme jednoznačně vyšší odvody u zaměstnanců. Hlavním důvodem je nižší vyměřovací základ u zdravotního a sociálního pojištění. Zatím co u prvních výsledků vidíme bezmála dvojnásobný rozdíl, u druhých je rozdíl menší, a to z důvodu toho, že zaměstnanec již maximální vyměřovací základ překročil, ale OSVČ ne, právě díky polovičnímu vyměřovacímu základu. U zaměstnance navíc dochází ke zdaňování ze „superhrubé mzdy“, tudíž v tomto srovnání má i vyšší daňovou povinnost.

Neméně je důležitý fakt, že OSVČ může různými způsoby svůj základ daně optimalizovat či využít výdaje % z příjmů. Na druhou stranu musíme brát v úvahu náhradu mzdy a nemocenské dávky, na které OSVČ nemá nárok, pokud dobrovolně neodvádí nemocenské pojištění, které je u zaměstnance automaticky povinné. Pro závislou činnost je také výhodou stanovení minimální mzdy, zaměstnanecké benefity a příplatky ke mzdě, které vyplývají ze zákoníku práce.

U Slovenských daňových poplatníků ale vyšlo srovnání mezi zaměstnanci a OSVČ jinak, viz graf 4.6.

Graf 4.6: Výše ročních odvodů z práce zaměstnance a VH OSVČ (P-V)

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož na Slovensku nedochází k velkým rozdílům ve zdaňování příjmů závislé a podnikatelské činnosti, je výše odvodů velice podobná. Jediným rozdílem je fakt, že jelikož jsme vycházeli z hrubých mezd, u zaměstnance ještě dochází ke snížení hrubé mzdy o povinné pojistné zaměstnance, tudíž má nakonec menší základ daně. Naopak je u něj odváděno vyšší

sociální pojištění, jelikož automaticky zahrnuje nemocenské pojištění, které si OSVČ může platit dobrovolně.

5. Závěr

Tato diplomová práce měla za cíl provést komparaci daňového zatížení jednotlivých druhů příjmů, a to příjmů ze závislé a podnikatelské činnosti. Dále mělo dojít ke srovnání daně z příjmů i povinného pojistného jak v České republice, tak na Slovensku. V teoretické části byly objasněny základní pojmy a následně popsán průběh výpočtu daňové povinnosti a zákonem stanoveného zdravotního a sociálního pojištění. V praktické části došlo k aplikaci získaných teoretických znalostí na příkladech, které byly stavěny takovým způsobem, aby mohlo dojít k co nejobektivnějšímu srovnávacímu postupu. Tyto simulované situace měly za cíl zachytit specifika a analyzovat následné ovlivnění celkových výší odvodů.

Jednotná sazba daně neznamená rovné zdanění a díky existenci daňových slev a zvýhodnění může docházet k určité progresivitě celkových odvodů. Ovšem po překročení maximálních vyměřovacích základů pro sociální pojištění u daňových poplatníků s nadprůměrnými příjmy dochází k degresivnímu zdanění při rostoucích hrubých mzdách.

Dle mého názoru by se Česká republika mohla inspirovat slovenskou legislativou a zrušit princip „superhrubé mzdy“. Pokud budeme nahlížet na povinné pojistné jako formu daně, dochází zde v podstatě ke dvojímu zdanění, jelikož z částky včetně pojistného je vypočítávána daňová povinnost. Na Slovensku tomuto předchází díky možnosti odečtení pojistného z hrubé mzdy a až z této částky je odváděna daň.

I když se na Slovensku vychází z nižšího daňového základu, konečná daňová povinnost je srovnatelná, a to díky vyšším sazbám a nižším daňovým výhodám. Oproti ČR je například hodnota daňového zvýhodnění na vyživované děti menší než poloviční. Navíc jsou nezdanitelné části základu daně různě odstupňovány a limitovány, čímž se systém zdaňování stává komplikovanějším a mnohdy méně srozumitelným.

Zaujal mne způsob zdaňování nepeněžitého příjmu v situaci využití služebního automobilu i k soukromým účelům dle slovenského zákona, který byl aplikován v praktické části diplomové práce na příkladu. Je jasné, že automobil v průběhu používání ztrácí svou hodnotu, tudíž shledávám jako rozumné tento nepeněžitý příjem postupně snižovat. Zdaňování nepeněžitého příjmu tento benefit využitý v ČR velice znevýhodňuje.

Co se týče OSVČ v České republice, dochází u nich oproti zaměstnancům k nižším celkovým odvodům. Zatímco na Slovensku je tento rozdíl minimální. Otázkou je, zda je vůbec žádoucí, aby byly příjmy u závislé činnosti a podnikání zatíženy stejně. Zajisté jsou

podnikatelské subjekty určitým způsobem přínosem pro ekonomiku. Oživují podnikatelské prostředí a mohou mít velký vliv na konkurenční prostředí.

Nakonec každý z nás má možnost výběru a může zvážit, co právě pro něj je lepší či výhodnější forma výdělků.

Seznam použité literatury

Odborné knihy:

ČERVINKA, Tomáš. *Zdravotní pojištění 2018: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ : s komentářem a příklady*. 9. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2018. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-130-7.

DENIS, C., T. HEMMELGARN and B. SLOAN, eds. [i]Taxation Trends in the European Union. 2014 Edition[/i]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 314 p. ISBN 978-92-79-35672-8.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2018*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Daně. ISBN 978-80-7552-125-5.

MACHÁČEK, Ivan. *Zaměstnanecké benefity a daně*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Daně. ISBN 978-80-7552-514-7.

PELECH, Petr a Iva RINDOVÁ. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2018*. 26. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2018. Daně. ISBN 978-80-7554-114-7.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů: s komentářem: 2018 : zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, s komentářem, účinný pro rok 2017 a 2018 - včetně novelizací účinných od 1.7., 18.8., 1.9.2017 a 1.1.2018, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu, s komentářem, účinný pro rok 2017 a 2018, pokyny pro sdělení GFŘ a MF ČR, judikatura*. 17. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2018. Daně. ISBN 978-80-7554-144-4.

PTÁČKOVÁ MÍŠAŘOVÁ, Petra a Milena OTAVOVÁ. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing, 2018. Ekonomie. ISBN 978-80-7418-295-2.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. 7. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-274-5.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: 1. VOX, 2018. Ekonomie. ISBN 978-80-87480-63-2.

VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2018*. 14. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Meritum. ISBN 978-80-7598-019-9.

ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociální zabezpečení: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady k 1.1.2016*. 7. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, [2016]. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-998-4.

Elektronické dokumenty a ostatní:

GENERÁLNÍ FINANČNÍ ŘEDITELSTVÍ. *Pokyn č. D-285 k aplikaci §6 odst. 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a vymezení tzv. závislé činnosti*. Dostupný také na: <https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/D-285.pdf>

GENERÁLNÍ FINANČNÍ ŘEDITELSTVÍ. *Pokyn GFR D-22 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů*. Dostupný také na: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFR_D-22.pdf.

Vyhláška 333/2018 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, částka 161, s. 5411. Dostupná také na: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=333/2018&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 87, s. 2122-2160. Dostupné také na: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=455/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 2802-2810. Dostupná také na: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=563/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 595/2003 Z.z., o daních z příjmů. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. 2003, částka 243, s. 5606-5655. Dostupné také na: https://www.vedatechnika.sk/SK/VedaATechnikaVSR/Legislatva/Zakon_o_dani_z_prijmov_2003-z595.pdf.

Seznam zkratk

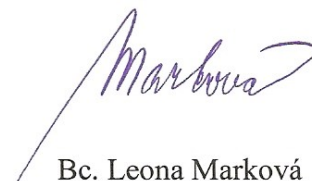
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
ZDP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZoDP	zákon č. 595/2003 Z.z., o daních z příjmů

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 23. 4. 2019

Bc. Leona Marková

Seznam příloh

- Příloha 1: Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti
- Příloha 2: Přiznání k dani z příjmů fyzických osob
- Příloha 3: Vyhlásenie na uplatnenie nezdaniťnej časti základu dane na daňovníka a daňového bonusu
- Příloha 4: Daňové priznanie pre daňovníka, ktorý má príjmy len zo závislej činnosti
- Příloha 5: Oznámenie zamestnanca na uplatnenie nároku na odpočítateľnú položku